

Muammer YILMAZ

Tarihimizden altın damlalar

Araştırma

Geçit Yayınları: Araştırma Serisi: 7 1.Baskı:Şubat 1997

Kapak:Güneş Ajans

Tashih:Oğuzhan KARABURĞU

ISBN:975-569-027-1

© Yayın Hakkı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu gereğince Geçit Yayınevi'ne aittir.

Dizgi - Baskı:

Geçit Yayınevi

Tel:(0 352) - 222 64 25 - 222 44 77

Belgegeçer:222 51 50

istasyon Cad.Fazlıoğlu Kitapçılar

Çarşısı Nu: 1-2-3 KAYSERİ

Yayın Yönetmeni: Mehmet Özet

Dava Kutsal Yol Uzun Geçit Olsun Kılavuzun

Sunuş

Millîyetleri diriler değil, ölüleri idare eder. Onlar canlarını ve kanlarını sebil gibi akıtarak bizlere huzur için yaşayacağımız bir yurt bırakmışlardır. Atalarımızdan emanet olarak devraldığımız bu evliyalara bucağı, koçyiğitler ocağı, cihangirler yatağı cennet vatanımızın bir taşına zarar vermeden torunlarımızın torunlarına bırakmak bizim için bir namus borcudur.

Vatan; sağlam kafa sağlam vücutta, millî ve manevî şuurla yoğrulmuş evlâtların omuzlarında yükselir. Ecdadını tanımayan, değerlerine sahip çıkmayan, • hedefini tayin etmeyip, ömrünü oyun ve oynışta geçiren milletler ve toplumlar sürü olmaktan kurtulamaz.

Tarih mevcut olan millî ruhları besleyen ve güçlenmesini sağlayan milletlerin tarlasıdır. Her millet geçmişte bu tarlaya ne ekmişse onu biçer. Rüzgâr eken elbette fırtına biçecektir. Millîyetler kuvvetlerini ve ilhamlarını tarihlerinden alırlar. Çünkü insanlar mazileriyle, milletler tarihleriyle istikbâl-koşarlar. Bugünü bilmenin, yarını bulmanın yolu, dünü öğrenmekten geçer.

Dünya milletlerine asırlarca babalık yapan Türk milletinin tarihi; insan sevgisinin, hoşgörünün, sözün kıyası faziletin ihtisamlı mabedidir. Asırlardır gürül gürül akan, dost ve düşmanın kova kova alıp kazandığı fazilet çeşmemizden birkaç damlada ben alarak gözümüzün bebeği, devletimizin direği, geleceğin istikbali elvan çiçeklerimizin dudaklarını ıslatıp, susuzluklarını biraz olsun gidermenin yanında, Deli kanlarını da korlaştırmaya çalıştım. Bunun yanında öğretmen arkadaşlarıma da Tarih derslerini işleyişinde yardımcı olmak istedim.

Beşbin yıllık tarih bahçemizden ve onun suladığı Fazilet Çeşmemiz'den birkaç damla alırken bu damlaları bir tasnife tabi tutmadım; gönlümce aldım. Dolayısıyla bu küçük çalışmamızda küçük çapta da olsa. konular arasında vurumda farklılık olacaktır.

Gayem: Milletler mücadelesinin amansız bir şekilde devam ettiği; "Büyük balığın,küçük balığı yuttuğu" Günümüzde yediden yetmişe millî tarihimizi sevdirebilmek, Türk'ün kendinden başka dostu olmadığını bir daha^özler önüne sermektir.

Tarihten ders ve ibret, tarihimizden kuvvet ve ilham aldığımız sürece sırtımız yere gelmeyecektir.

İÇİNDEKİLER

1- Sunuş

2- Vatan Herşeyin üstündedir 7

3- Oğlu Babasını geçmeyen bir millet yükselmez 10

4-Yalancılar Kahvesi 12

5-Ya Affet Ya Kısas Et 14

6- Dar Kapı 17

7- Adalet Dinin Şerefi Devletin Gücüdür 19

8- Gurur ve kar 21

9 - Gurur ve felaket 23

10- Kim Hayırlı İse O Kazansın 26

11-Türk de Değilsin 29

12-Bez Parçası 31

13- Atın İyisine Boru, Yiğidin İyisine Deli Derler 33

14-Bir Göz Bir Yürek 35

15-İlk Gazi Son Şehit 37

16- Bütün Avrupa Ordularını Toplada Gel - 39

17-Arpa ile Saman 41

18-Fatih'in Gözyaşları 43

19-Adalet Vazilet 46

20- Bu Milletle Dünyalar Fethederiz 49

21-Bir Öğle Yemeği 51

22- Zehirli Şarap 53

23- Elveda Vatanım 54

24- türk Gibi Ölmek 56

25- Aşık Olan Neylesin 57
26- Çamur Ve Kaftan 60
27- Alkış Neyleyim 62
28- Üç Şey Varki 64
29- Bir Salkım üzüm Kanuni'nin aldığı Ders Biz Sizi Uyanık Bilirdik Sen Kendini Kurtardın Ben Ne Yapacağım? - Rüstem Paşa'nın Serveti
! Mimarınan Ve Su
! Baba Katili'nin Sonu Kazınan Sakal Gür Çıkar Liyakat ve Tevazu Çolak Hasan
Çocuğunda İman Olan Ordu Mağlup Olmaz Bir Dakikalık Saltanat
- Namazım Bozuldu mu?
- Ah Melunlar
- Kanliye Fatihi
-Üç Düşman -•.;
! Kaya ve Yumruk
! Tuna akmam Diyor Nene Hatun ^ ; Kayıp saat
Sırtlanlar Vadisi - Allah'ın Vurduğuna Vurmak Fazilet Değildir
! Selimiye'mi Düşmana Vermem
! Sen Türk'ü Tanıyamamışsın
! Kaç Huri İle Evlendin Mehmetçik Fazilettir Rahatlıkla Ölüyorum
Cesedimi Çiğnemededen Geçemezsiniz Faydalanılan Eserler

30-
31-
32-
33
34
35-
36-
37-
38-
39-
40-
41-
42-
43
44
45-
46-
47-
48-
49-
50-
51-
52-
53
54
55-
56-
57-

66 69 72 73 75 77 78 81 83 85 88 90 92 95 97 98 ' 99 102 105 107 109 111 114 117 118 121 123 127 129

VATAN HER ŞEYİN ÜSTÜNDEDİR

Türk tarihinin tanıdığı ilk büyükTürk hükümdarı Mete Han (Oğuz Han), babası Teoman'ı yendikten ve devleti elde ettikten sonra, Türk birliğini kurmak için birçok savaşlar yaptı. O,Türk adını bütün dünyaya yaymak, Türk gücünü bütün cihana tanıtmak istiyordu. Bunun için, her şeyden önce o zamana kadar dağınık bir halde bulunan Türk boylarını bir araya toplamak gerekiyordu.

Mete hükümdar olur olmaz çalışmalara başladı. Onun kuvveti ve büyük ünü karşısında Türk boyları birer birer ona bağlandılar. Bu suretle Türk milleti az zamanda Orta Asya'nın en kuvvetli bir devleti haline geldi.

Türk milletinin kuvvetlenmesini çekemeyen komşuları Çinliler ve Siyen Piler, bu durum karşısında derhal harekete geçtiler. Onlar, Türk gücünün ne demek olduğunu biliyorlardı. "Biliyorlardı ki Türk bir birlik olursa, onun karşısında bütün cihan baş eğ, o zaman Türk'e karşı koymak imkansız bir hale gelir."

Türk birliğini kendileri için zararlı gören Siyen Piler, Çinlilerden önce hareket ettiler. Mete'nin henüz Türk boylarını bir araya toplamak için uğraşmasından yararlanarak Türk birliğini bozmak, Türk topraklarını elde etmek hevesine düştüler. Savaş için bahaneler aradılar. Mete'ye elçi göndererek, onun bütün Orta Asya'da ünlü olan ve saatte beşyüz Li giden atını istediler. Mete, kurultayı topladı. Türk büyükleri Siyen Pilerin bu istekleri karşısında kızdılar. Böyle

değerli bir atın verilmesinin doğru olmayacağını söylediler. Fakat Mete bir atın ne kadar değerli olursa olsun, Türk milletine yıkım getirecek olan bir savaştan daha önemsiz olduğunu ileri sürerek atını düşmanlarına teslim etti. Siyen Püer bundan çok cesaretlendiler. Türklerin kendilerinden korktuklarını sandılar. Bu sefer ikinci bir elçi göndererek daha ağır bir teklif yaptılar. Mete'nin hatunlarından birisinin kendilerine verilmesini istediler. Mete gene kurultayı topladı. Kurultayın gün görmüş ihtiyarları, Siyen Pilerin bu küstahça isteklerine bir son verilmesini ve derhal savaş açılmasını istediler. Türk milletinin henüz savaşa hazır olmadığını, hemen yapılacak bir savaşın millet için zararlı olacağını düşündü. Kurultay üyelerine "Vatan her şeyin, hatta oenim hatunumun üstündedir. Türk vatanının selameti için atımı verdim, hatunumu da vermekten çekinmem." dedi. Ve çok sevdiği hatunlarından birisini Siyen Pilerin elçilerine teslim etti. Mete'nin hatunu, hükümdarının kendisini vatani için düşmana teslim ettiğini biliyordu. Fakat o da kendisini Türk kadınının şerefini kurtarmak için feda etti. Türk sınırından çıktığı sırada yanında taşıdığı hançerini kalbine sokarak intihar etti. Siyen Piler, bu sefer işi büsbütün azıttılar. Mete'nin kendilerinden gerçekten korktuğunu sandılar. Üçüncü defa olarak bir elçi heyeti gönderdiler, iki devletin sınırı üzerinde bulunan, fakat hiçbir işe yaramayan bir arazi parçasını istediler. Mete gene kurultayı topladı. Türk büyükleri, Türkler için bir namus ve şeref sayılan atla hatun verildikten sonra hiçbir işe yaramayan bir toprak parçasının verilmesinde bir sakınca görmediler. Mete'ye bu istenen şeyin de verilmesini söylediler, işte o zaman Mete kükredi. Kurultay üyelerine şu ünlü nutku söyledi:

"-Ey Türk milletinin uluları... Büyük kurultayın sayın

üyeleri. Beni dinleyin... Görüyorum ki hepiniz önemsiz gördüğünüz bu toprak için dövüşmek istemiyorsunuz. Fakat beyler, iyi düşünün, düşman bizimle dövüşmek için benden saatte beş yüz Li giden atımı istedi, milletim savaşa girmesin, yıkıma uğramasın diye çok sevdiğim atımı düşmana verdim... Sevgili hatunumu istedi, hepiniz çok haklı olarak bunu bir namus sorunu saydınız ve savaşa karar verdiniz. Fakat ben, sevgili hatunum yüzünden vatanımızın tehlikeye düşmesini istemedim. İçi yana yana onu da verdim. O, kendisini öldürmekle hem kendi namusunu, hem de bütün Türk kadınlarının şerefini kurtardı. Ancak, şimdi düşman bizden vatanımızın bir parçası olan bir toprak ister. Beyler, biliniz ki Türk vatanının bir karış toprağı, velev ki çorak dahi olsa, feda edilemez. Zira, atbenimdi, verdim. Hatun benimdi, bana aitti, onu da feda ettim. Fakat vatan ne sizin ve ne de benimdir. Vatan, ölü, sağ, bütün Türk milletindir. Atalarımızın uğrunda can vererek bize emanet ettikleri bu mübarek toprakları bizim de tastamam olan evlatlarımıza bırakmamız bir namus borcudur. Şimdi sizden istediğim, savaş için hazırlanmanızdır. Artık savaşa hazır olsak da olmasak da kıyasıya dövüşmek zamanı gelmiştir. Zira vatan, herşeyin üstündedir. Onun bir karış toprağı için dövüşmek her Türk için bir namus ve şeref borcudur."

OĞLU BABASINI GEÇMEYEN BİR MİLLET YÜKSELEMEZ

irfan ve ruh ordusunun başı, gönüller sultanı Mevlana Celaleddin henüz çocuk yaşında. Babası alimler sultanı Bahaüddin Veled ilim ve irfanın zirvesinde. Annesi, asil ve ulu kadın Mümine Hatun, oğlu Celaleddinin terbiyesi ile yakından ilgilenmekte. Öyleki hem yavrusunun bütün çocukluk çağını yaşatıyor, hem de geleceğin ihtiyaçlarına ışık tutacak karakterinin nakışlarını işliyor.

Günün oyun saati gelmiştir. Yavrusunu oynamak üzere sokağa gönderiyor. Bir süre sonra oyun saati bitmiş, fakat Celaleddin oyundan dönmemiştir. Yavrusunu dört gözle bekleyen Mümine Hatun; pencereye koşmuş, oğluna ana sesiyle, mürebbiye edasıyla, şefkat ve asalet üslubu içinde seslenir:

"-Oğlum, yavrum, Celaleddinim. Gel artık, çabuk gel, sana diyeceklerim var.

"-Buyur, buyur anacığım, bana ne diyeceksin?" Mümine Hatun oğlunun elinden tutar ve birlikte, babası Bahaüddin Veled'in kitaplarının bulunduğu odaya çıkarlar.

"-Bak yavrum bu kitaplar Sultan-ül ulema olan babanıdır. Baban şu anda yüksek bir makam sahibi, büyük bir insandır. Ben evlenmeden önce beni sultanlar, beyler, vezirler, paşalar istedi. Hepside çok iyilerdi. Fakat ben hiçbirisiyle evlenmeyi kabul etmedim. Çünkü onun rütbesi öyle yüksek ve makamı öyle bir makamdır ki, kimse ondan

10

alamaz ve kimse o şerefi ondan kaldıramaz.

Yavrum, seni de ben böyle yüksek bir makam ve şerefe erdirmek için büyütüyorum. Babanın bütün kitaplarını okuyacaksın. Sokak, hiçbir zaman insanı adam etmez. Oğlum, sen öyle büyük bir adam olacaksın ki, babanı geçmelisin. Zira evladı babasını geçmeyen milletler yükselemez."

11

YALANCILAR KAHVESİ

Ölüm çetin geçittir. Dünyaya gelen insan bu geçitten geçecektir. Misafir olarak geldiğimiz, herşeye rağmen de tadına bir türlü doyamadığımız bu küçük dünyadan daha büyüğüne, hakikisine, gerçek yuvamıza döneceğiz. Bu gerçeği Mevlana "Ölmek için ölüyoruz" derken, N. Fazıl Kısakürek de; "Öleceğiz, müjdeler olsun müjdeler olsun/ Ölümü de öldüren Rabbe secdeler olsun" mısralarıyla ifade eder.

insanoğlu ölümün bir gün de kendi kapısını çalacağını bilmesine rağmen yinede öleceğinden haberi yok gibi; gayesiz, şuursuz, başboş hayat sürmeye devam eder. Diğer yandan da ölmek için ecele çare arar.

Mukkadder olan ölümden kaçmanın yanında, ondan korkmak da çare değildir. Onun ötesinde ya "Ebedi Saadet" veya "Ebedi Mahkumiyet" var. Korku ümit ile olunca güzeldir. Bu korkuyu da ümite çevirmek insanın elinde, hiç de zor değildir. Önemli olan şu "baki olan kubbede hoş bir şada bırakmak", iki cihan saadeti için çalışmaktan başka çare yoktur. Alperenler ve evliyalar beldesi, Selçuklu Sultanlığının merkezi Konya; evliyalar ordusunun başı Mevlana'yı bağrında misafir etmenin gururu ve sururu içinde kabına sığmıyordu. Günler birbirini kovalarken Ekim 1224'de gönüler sultanının nurlandırdığı bu beldeye yeni bir misafirdaha geliyordu. "Uçan Güneş" Şems-i Tebrizi...

Şems'le Mevlana'nın yani iki deryanın buluşması görülecek şeydi; sanki yer yerinden oynamıştı. Günler, ayları

12

yiyip bitiriyor; Mevlana ile Şemsi Tebrizi zahiri ve batınî çalışmaları başbaşa devam ediyordu. Onların bu sohbetlerini hazmedemeyen ve Mevlananın kendi aralarına katılmamasına üzülen bazı kimseler "Uçan Güneş" hakkında uygun olmayan sözleri sarfetmeleri hem Mevlana'yı hem de Tebrizi 'yi çok üzüyordu.

Söylenti ve dedikoduların durmaması üzerine Şems artık Konyada kalamayacağını anladı. O çok kıymetli dostunu bırakarak ortadan kayboldu. Şems'in aniden kaybolması Mevlanayı çok üzdü; ayrılık acısına dayanamadı. Alev alev yanyanıyor; Şems, Şems" diyerek ciğeri yakan kasideler söylüyordu.

Rivayete göre Şemsi birgün Mevlana'yı

"- Ya Mevlana, eğer beni birgün kaybedersen Tebrize gel, seni yalancılar kahvesinde bekliyorum" demişti. Mevlana bunun üzerine yollara düşerek Tebriz'e gelmiş; yalancılar kahvesinin nerede olduğunu kime sormuşsa, hepsi gülmüş, kendisi ile alay etmişlerdi. Zira Tebrizde böyle bir kahve yoktu. Mevlana müteessir şehri terketmek üzeredir. Ancak terketmeden önce, bir de şu şehrin kabristanına uğrayayım der. Birde ne görsün, Şemsi Tebrizi mezarlar arasında oturmuş kendisini bekler, iki aşık birbirine sarılırken, Şems Mevlana'ya

"-Ya Mevlana, sen nasıl oldu da akıl edemedin, işte burası "Yalancılar Kahvesi". Bak, şu şahın mezarıdır, sağılarımnda dünyaya-sığmazdı. Her yer herşey benimdir derdi. Bak, şimdi bir avuç toprak. Şu mezar bir zengin mezarıdır. O da malıyla mülküyle övünürdü, bak şimdi bir avuç toprak... işte burası Yalancılar Kahvesi...

13

YA AFFET YA KISAS ET

Büyük Selçuklu Sultanlığının başına Melikşah'ın ölümünden sonra oğlu Sencer geçmişti. Adaletli dindar hükümdar sefer dönüşü izzet ve ikbal ile Talkan şehrine gitmekteydi. Muzaffer sultanı seyretmek için yollar insanla dolmuştu.

Bu arada Talkan şehrinin yakınlarında bulunan yüksek ve dimdik kayanın tepesine nuranî yüzlü gencecik bir çocuk çıkmış Sencer ve askerlerini diğerleri gibi seyre dalmıştı. Bulunduğu yerde tek başına idi.

Sencerin askeri sel misali o yoldan akıp geçmek üzere iken Sencer de onların başında yani yöreyi keskin gözlerle tarayarak gidiyordu. Birden bakışları o dik ve yüksek tepeye takıldı. Tepenin zirvesinde iri bir kuşa benzeyen bir şey oturmakta idi. Sencer içinden: "Bu herhalde çok iri yabani bir kuştur" diye geçirdi. Bunu avlamanın hoş bir şey olacağını düşündü. Zaten kendisi ok atmakta ve yay çekmekte eşi benzeri bulunmaz bir ustaydı.

Tam o dik tepenin altından geçerken aşağıdan kuş sandığı bu karartıya bir ok attı. Kazâ-yi ilahi olarak nişanlanan ok varıp o küçük çocuğun vücuduna saplandı. Çocuk olduğu \ ere yığılıp cansız kaldı. Sultan avının vurulup yıkıldığını ırmıştı:

"-Varın, alıp getirin..." diye yanındakilere emretti, ü/metkarlar koşup tepenin doruğuna tırmandılar. Baktılar ki üçük bir çocuk, kan ve toprağa bulanmış bir halde orada

14

ı.K

cansız yatıyordu. Yavrucuğu alıp bir kalkana koyup Sencer'in huzuruna getirdiler.

Sultan Sencer, vurmuş olduğu şeyin kuş değil, kanlara bulanmış bir küçük çocuk olduğunu görür görmez yürekten bir ah çeker, kendinden geçti. Atından toprağa düştü. Ciğeri gam ve elem ateşi ile yanyanıyor, gözlerinden sel gibi yaşlar dökülüyordu. Etrafındakilerin yardımını ile biraz sonra kendine geldi.

"- Nasıl olduda bilmeden de olsa böyle büyük bir vebale maruz kaldım ve onulmaz bir yar ile yaralandım. Elbette, mümkün olduğu kadar, bu günahın hafifletilmesi gerektir."

Diyerek hemen şehre adamlar gönderdi. Çocuğun sahibinin bulunup getirilmesini emretti. Giden adamlar şehirde arayıp taradılar. Meğerse yavrucuk Talkan şehrinde fakir ve yoksul bir kimsenin oğlu imiş. Biçare fakir ve yoksul adam gözünün nuru, ciğerinin parçasını gelip de o halde görünce tahammül edemeyip, kendisini yerden yere çaldı, yakasını yırttı, yüreğinin derinlerinden kopan yakıcı ahlak eyledi.

Fakirin bu ağlayış ve inleyişi Sultan Sencer'i büsbütün perişan etmişti. Adamcağızın elini kendi eline alıp onu çadırına götürdü. Önüne bir torba dolusu altın ve bir de parlıtıyla sanki ateşler saçan keskin bir kılıç koydu. Kendisine candan yürekten yalvarıp ve ayrıca Yüce Allah adına yeminler ederek şöyle dedi:

"- Hata ile, bilmeyerek bir günah işledim. İki şeyden birisini mutlaka kabul edip yerine getir: işte altın, arzu edersen bunu kabul ile beni affeyle. Yok bunu kabul etmiyorsan al kılıcı ve kendi elinle benim başımı kes. Oğluna karşılık sen de beni öldür. Yeter ki bunlardan ikisini de reddetmek suretiyle yarın kıyamet gününde beni azaba ve işkenceye mahkum kılma. Karar tamamıyla senin elindedir. Ya affet, ya kısas et; fakat beni bu mihnetten kurtar..."

15

Yüreği ateş ateş yanan fakir adam: "-Padışahım, benden yana helal olsun. Demek ki Yüce Allah'ın değişmez takdiri böyle imiş. Siz bütün dünya alemin canı ve bütün ülkelerin ruh-ı revanisiniz. Nitekim şan ve şerefimize layık olanı yaptınız, büyük mürüvvet ve ihsanda bulunmak istediniz. Sizin canınız ve başınız sağ ve devletli ömrünüz devamlı olsun. Hepimiz canımızla ve başımızla sizin yolunuza fedayız. Siz, sultan olarak, Allah'ın yeryüzündeki bir gölgesisiniz. Yine de o Yüce Allah'ın himayesinde ve emniyet içinde olun. Yavrumun kanını size helal eyledim. Yarın kıyamet gününde de inşallah bu işi senden sual olunmaya. Bu sözüme Allah da şahit olsun..." dedi. Bu sözler Sultan Sencer'in yüreğine biraz sabır, sükun ve teselli verdi. Çocuğun babası bundan sonra oradan ayrılmaya kalktı. Verilen parayı kabul etmemek için direndi. Fakat Sencer adamcağızı zorla buna razı etti; hatta yanına bir torba altın daha kattı. Adamcağız, ısrar karşısında ister istemez parayı kabul etti. Sencer, bu yaptıklarıyla da kalben rahatlık duymamıştı. Adama Talkan vilayetinin emirliğini verdi ve kendisini devlet adamlığı derecesine yükseltti.

Türk insanının devlet anlayışı, devlet baba inancı budur. BizJeri asırlardır ayakta tutan da bu inanç değil midir? Verene de^alana da Yunus'umuzun gönül diliyle selâm olsun...

Timuçin, Cengiz unvanını aldıktan sonra fetih hareketlerine girişerek, gittiği ve girdiği her yeri kan ve gözyaşına boğmuş, taş taş üstünde bırakmamıştır. Cengizle sınır komşusu olan Harzemşahlar da paylarına düşeni almışlardı. Bu sırada başlarında "Devletin ve dinin övünç kaynağı, dünyanın hakimi ve güneşi" unvanlarını kullanacak kadar mağrur Mehmed Tekkeş bulunuyor.

Cengizin akıncılarının Harzemşah topraklarına girmesi karşısında aciz kalan ,Mehmed Tekkeş kaçarak Hazar Deniz'i kıyılarına sığınır. Burada da duramayarak Maşenderanını en müstahkem mevkillerinden İstindad kalesine, oradan da deniz kenarındaki Farkına köyüne gelir. Her gün köy mescidinde beş vakit namazını cemaat ile beraber kılardı. İmam kendisine Kur'an-ı Kerim okurdu. Sultan da selamet ile kurtulup idareyi eline alırsa adaletle hükümet süreceğini Allah'a ahdederek ve adaklaradayıp ağlardı. Bu halde iken Moğollar baskın verdiler. Tatar askerinin başında vaktiyle Sultan Mehmed'in amcasını öldüren Rukneddin Gebud vardı. Fırsat kollayan bu bey, Cengiz askerine öncülük ediyor, Sultan Mehmed'den intikam alma yolunda çalışıyordu.

Bu ansızın hücum karşısında Sultan, gemiye bindi sahilten açıldı. Cengiz askerlerinin okları gemiye kadar geliyordu. Moğollardan fedailer, denize atılıp gemiye çıkmak istediler. Fakat fırtınadan boşuldular. Harzemşah Mehmet Tekkeş zatülcenpten muzdaripti. Başını has ahırlarının başı

olan Efdal İhtiyareddin'in başına koymuştu. Gözlerinden yaşlar geliyordu.

- "Oğul, dedi. Şu halimiz ne ibretle temaşaya değer manzaradır? Hükümrان olduğumuz o ölçülmesi ömür ister uçsuz bucaksız topraklardan elimizde iki arşın kalmadı ki ölümüz gömüle...İşte büyük gerçek bu... İnsan bunu cihana hükmederek düşünmüyor. Dünya sakinleri için çatısı altında güvenilecek bir saçak bulmak ne mümkün... Bir darkapı önündeyiz ki vay ona güvenenin haline. İşte bu kapının bir ucunda devlet, bir ucunda sefalet ve nisyan var. Akıllılar için ibret alınacak manzara amma, onu görebilmek için gaflet perdesini çezebilmek ne saadet."

Sultan, adaya varınca çok sevindi. Toprağı öptü Allaha hamdü sena etti. Fakat hastalığı günden güne artıyordu.

Mazenderan ahalisi istediği yiyeceği içeceği gizlice getirirlerdi. Bir gün Efdal ihtiyareddin'e sordu:

"- Vaktiyle has ahırında kaç bin küheylan vardı?" "- Altmış bini aşkındı sultanım" Sultan Mehmet Tekkeş hasretle başını salladı: "- Şu çadırın önünde bir atın otladığını ölmeden görebilecek miyim?" Efdal İhtiyareddin, köyden bir at getirtti ve başıboş bıraktı. Ateşten yanan gözlerini sadık adamına çeviren Sultan dedi ki:

"-Sen yaşarsan ahfadıma (Torunlarıma) bu ibretli manzarayı anlat." Sultan Mehmed Tekkeş altıyüz onyediyen senesinde, soğuk ve yağmurlu bir günde öldü. Cenazesinde yedi kişi bulundu. Namazını kılanlar ancak üç kişi idi. Mezarını, murassa hançer ile Şemseddin Mahmud Belağ ve Efdal ihtiyareddin kazdılar. Kefen bulamadıkları için Şemseddin Belağ, gömleğini çıkardı, yırttı. Kefen haline koydu ve bir zamanlar, "Dünyanın hakimi ve güneşi" olduğunu ileri sürüp, gururlanan Harzemşah sultanı Mehmet Tekkeş'i böylece gömdüler.

ADALET DİNİN ŞEREFİ, DEVLETİN GÜCÜDÜR

Putperestlere karşı yaptığı savaşlarla İslâmın kılıcı olup, Müslümanlığı Hindistan'a kadar yayan ve tarihimizde ilk defa sultan unvanını alan Gazneli Mahmud; güzel yüzlü ve yakışıklı değildi. Çekik gözlü, kuru cildli, kalkık burunlu ve köse idi. Bu özelliğinden dolayı da üzülür; halkın kendisini sevmemesinden korkardı. Fakat o bu, korkusunu kısa sürede yenmiş; halkı ile et ve kemik gibi kaynaşmış, adaletten kıl kadar ayrılmaz olmuştu.

Birgün divanda iken yaşlı bir köylü, kendisiyle bizzat görüşmek ister. Maruzatı hususidir. Sultan Mahmud onu huzuruna alır. Alır ama duydukları onu kahreder. Yaşlı köylünün evine bir adam dadanarak, namusunu ayaklar altına almakta; gece vakti gelip karısını rahatsız etmektedir. Ayaklarına kapanan adamı yerden kaldıran Sultan Mahmud; adama bu hadiseyi başka kimseye söylememesini "Eğer bu adam bir daha gelecek olursa derhal haber vermesini, bizzat kendisinin gidip onu cezalandıracağını" söyler ve sabır içinde beklemeye başlar.

Nihayet bir gece köylü çıka gelir. Adam yine gelmiştir. Sultan dediği gibi, kalkıp eve gider, muhafızlarına evin etrafını sardırır; meş'aleleri söndürmelerini emreder. Köylüye de kandil yakmamasını tenbihler. Zina ve hırsızlık suçu işlemekte olan şahsı da öldürtür, cesedin yüzüne bakar. "Şükürler olsun" diyerek iki rekat namaz kılar.

Saraydan gelen muhafızlar cesedi dışarı çıkarırlarken;

Sultan Mahmud, köylüden bir lokma ekmele, bir tas su ister. Köylü iyice meraklanmış, Sultanın hareketlerine bir mana veremez. Zavallı adam hayretten hayrete düşerek Sultana hareketlerinin sebebini sorunca Cazneli Sultan Mahmud anlatır;

"- Eve girdiğimizde ışığı açma dedim. Çünkü, o mütecaviz oğlum olsa vuracaktım. Benim hükümrانlık ettiğim yerde bu cesareti kim kendinde bulabilir diye düşünmüştüm. Oğlumu görürsem, öldüremem endişesiyle de karanlığı istedim. O çıkmayınca şükrettim. Namazın sebebi de odur. Yiyecek istememe gelince, şikayetiniz beni o kadar müteessir ettiki üç gün ağzıma bir lokma yiyecek koymadım."

Devlet adamı gönül adamıdır; tartmasını bilen iyiyi kötüden, güzeli çirkinden ayıran hassas bir terazidir. O haksızlığa siper, susamsılara kevser, zalimlere bilek, kimsesizlere yürektir.

Devlet adamı insafli ve adil olunca, halkın işi kolaylaşır. Adalet dinin şerefi, devletin gücüdür.

Gazneli Sultan Mahmud; birgün Şark'ın yetiştirdiği âlim ve müridlerden biri olan Ebu Hasan Harkani'yi ziyarete gider. Ziyaretinin biraz da temelinde bu büyük âlimin gittikçe artan nüfuzunun kendisine dokunmaması niyeti yatmaktadır. Bunu keşfeden büyükveli Sultanı karşılamaz. Gazneli Mahmud ise onu ancak dersanesinde bulup sohbet etme imkânı elde eder. Kendine deneme sualleri de sorar ve der ki:

"Bayezid-i Bistami nasıl bir zattı? ilmi, fazla derin miydi? Yoksa söylendiği gibi değil de çevresinin abartmasından mı ibaretti?

Ebu Hasan şöyle cevap verir:

"- Bayezid-i Bistami çok büyük bir âlim ve çok mübarek bir veli idi. Hem öylesine âlim, öylesine veli idi ki, kendisini, görenler bir anlık sohbetinden sonra hemen irşad olur, imansızsa imana gelir, imanlıysa kemalata yükselir.

Gazneli Mahmud cevabı beğenmez, itiraz yollu sorar:

"- Resulullah'ı görenler hemen imana gelip, irşad oluyor. Resulullahtan daha fazla mı, manevi nüfuzu vardı? Ebu Cehil, Ebu Leheb senelerce Resulullah'ın yanında bulundular, bir türlü ikaz ve irşad olmadılar. Ama Bayezid öyle değil. Bunu nasıl ıştır"

Ebu Hasan şöyle cevap verir:

"- Bu bakış meselesidir. Ebu Leheb, Ebu Cehil Resulullah'a göklere çıkan, miraca uçan, savaşçılarda melekler imdadına koşan bir kaninat sultanı olarak bakmadılar ki onların

21

Nubüvve,

öksüzdü. Ona böyle bT T e, (Peyga^eHik, S
sonra ortaya so Sultan, birtürlü p K tak,,ip ka(lr
koVüverdi.

dolusu maden

ben

t^S ferken buralara kadar gelirken hükümdar!," ^f" ^yle cevap verir akanyl IT "" egeİyordunu^ Ben
de4tevalXlaJ:H? ka'kmıyordu-- Ama dönüyorsunuz. Ben de s t'/0^2' hür^t^kanm o"" rahatllığıyla refakatle um '^
^ k

, k Si de bir âlim

22

GURUR VE FELAKET

Bir devlet adamı, politikacı ve kumandan için gurur en büyük tehlikedir. Tahta çıkan padişahlara nükte ve hikmet yüklü halkımızın "Gururlanma padişahım senden büyük Allah var" sözleri daha doğrusu alkışları sebepsiz değildir.

Gurur kişi hayatında bedbahtlık, devlet adamında felakettir. Gurur hastalığına mübtela olan nice kumandanlar mağlup ve münhezim olmuşlar; azametle gidip, rezilane dönmüşlerdir. Tarih ve tarihimiz bunun örnekleriyle doludur.

Romanos Malazgirt'i gururu ile kaybederken Alparslan'da tevazu ile Malazgirt'i kazandı. Ama gururu yüzünden hayatı, pek feci şekilde sona erdi.

Alparslan Malazgirt savaşından sonra Rey'e döndü. Bir müddet sonra 100.000 kişilik bir süvari kuvvetiyle Harzem ülkesi hükümdarı Şemsül-ül Mülk'ün üzerine yürüdü. Şemsül-ül Mülk kuzeye çekildiğinden mukavemet görmeden Harzem'e girdi. Bir gün kumandanlarıyla en önde giderken at tepip yüksekçe bir tepenin üzerine çıktı. Kendi kuvvetlerini seyretti. Dağlar taşlar süvariyle dolmuştu. Yürüyen bir ormana benziyordu. Kendi kendine :

"-Şu kuvvetin çokluğuna, azametine bakınız. Yürüdükçe yerler sarsılıyor. Gök yere düşse süvarilerimin mızrakları üzerinde tutarım. Acaba bu kuvvetle beni yeryüzünde yenecek başka bir kuvvet var mı ki" diye gururlandı.

İleri giden öncü kuvvetleri kalelerden birini

23

kuşatmışlar, kalevi, zapt, kale kumandanı Yusut Harzemi'yi esli etmişler; elleini bağlayarak, boynuna boyunduruk vurarak, akşam üzeri ordugaha getirmişlerdi. Bu arada ordu da geceyi gec irmek için konaklamıştı. Alparslan da çadırına çekilmiş sırtı cadı kapısına dönük olarak oturmuş yemek yiyordu. İşte bu sırada Yu^uf Harzemi'yi esir edenler, Yusui'u içeri alıp;

"- Sultanım kale kumandanı Yusuf Harzemi haddini

bilmevıp mukavemet etti. Fakat mağlup ve esir edip getirdik.

Vimi bir ceza verilmesini emredersiniz!" dediler. Alparslan

dönüp bakmadan:

"-Çarmıha gerin" dedi. Yusuf Harzemi:

"- Alparslan, sen bir Hristiyan, mağlup ve esir edip insanca muamele ettin. Sıra bize gelince çarmıha gerip dersin. Ben bir Türk evladiyım. Çarmıhtan başka cezanız yok mu? Kalbime bir hançer saplayamaz mısınız?"

"- Ya... Öyle mi?" derken dönüp baktı ve ellerini çözün, boynundaki boyunduruğu da alın" dedi. Adamları, Yusuf'u çözerken kendisi de tahtına çıktı. Tahtın üzerinde bulunan yayını ve okunu aldı:

Yayı gerdi ve Yusuf'a nişan alıp ok attı. Şimdiye kadar attığı bütün okları hedefine isabet ettiren Alparslan hem de çok yakınındaki Yusuf'u vuramadı. Kendisine ok değmeyince Yusuf Harzemi, bir anda bel kemerinde asılı duran ve her nasılsa unutulmuş olan kısa hançerini çekip Alparslanın üzerine yürüdü. Alparslan da kılıcını çekti, tahtından aşağı inip kendisini müdafaa etmek istedi. Fakat ayağı tahta takıldı ve yüzü üstü yere düştü. Yusuf gelip sırtından bir kaç kere hançerledi. Bu sırada oradakiler Yusuf'un üzerine üşüşüp başına gürz vurarak öldürdüler. Ama Yusuf da Alparslan'ı ağır şekilde yaralamıştı. Onu yatağına kaldırdılar. Fakat ölmek üzereydi. Alparslan son nefesinde söylüyordu. Kolay anlaşılıyordu:

24

"- Kabahat bendedir. Hem bu adama, hem de nefsim zulmettim. Buraya gelirken bu kuvvetle beni yenecek at -aba bir kuvvet var mı diye gururlandım. Meğer Cenab-ı Hak bem zulmedeceğim aciz bir kulu ile cezalandıracakmış." Getirilip büyük bir dini merasimle Rey'e defnedildi. Mezar taşında:

"Ey ziyaretçi. Bir fatiha okumadan gitme. Çünkü bir vakitler dünyalara sığmayan Alparslan bir avuç toprağa sığmış da yatıyor" yazılıdır.

25

N)

2_£. O C~ flj < 7T~ flj

O — C °!ü

' : 3' C ŪJ

m V. .~>

er > t-

E 3 w

N Nj

-, " O.

3' 3

' C:

' Oj — —{

1 Oj S rt

7T

n 3

H3 ^

3" 3-

ŪJ

C -i

5- Oj oj_ ^ q _ — | ^ r o — ~ ' -"

O. —

Oj 3

c:

N

<

O rD 3 ro

§• £ S 3 *•

^ =?' - t' OJ hTi' ūT -^

3 2. o ūj

=-3 3."

3^C cr

OJ jj- C:

N o O ^

OJ 3 ŌT => ro sr ~< c/I

- ūj

Oj — 2 O.

*< c

ŪJ -<

Q_ C

< s"

İİ

-^ Oj

2. CT

o w o °j

Oj Ij

rj^5 9-

"D OJ N b

Oj 3 OJ Oj

3 O" 3 ?r

7t E. ^ ŌT * 3 o 3 2.

3-

OJ Cr

-• 3

ūj

Oj

DJ Qj

OJ O C — CTQ 3- £"

c 3

2. 5.
 ~" |<| 3 o. 5-cra cl oj o
 E:1^ E" cr
 cf § öf
 —: 3 m' 5' fD
 °- Oj Oj_ ûj 3 ûj_
 =j -."i rD ûj " ûj a 7T 3 ^3"N
 O ?- c rD 3 fD Ot)
 :_' 2f «/) o. 3 —|
 3 "0 sro-ju 3 -<
 q?. 3 o^ ^ -
 O~ ûj — • z?
 ĝr & F 51
 3 ? I 3 <
 ŪJ
 1
 O. r; O;
 — C:
 OJ N
 n
 d 3
 rt>
 "^. cr
 o _ — ^
 rD en oj -^ =3 ^; cra< Q_
 CfQ
 O
 cra<
 < ŪJ>
 ŪJ —
 öj 1£_ 3->o
 cl 31 cra 77
 < fD — (T *Q S. N ^
 (T 3 sf.
 >
 nT3 ^^
 5İ o
 . a> c İ4 ro Cr
 rD
 C: 3 3
 •-| a-1: f" 2i o; 2 §|
 rD 3 <- Q_ C: P
 37 OJ ^ m 3 _
 5T | 3 ro
 -o İ2
 a. _ 3 rp cr ûj
 C: 3
 CL 3
 | 3 % n
 C/İ
 -, — -t- ŪJ
 —i 1----- —' —
 O. b
 3 =1 c
 -s N
 , — " - OJ •^ ûj
 Oj c 3
 ŪJ
 Ö S 3 c
 ~J —K
 in m
 O
 N Z
 z

ro
cr n cro G> 9i, 0j_
oT -1 "O =^ ûj rp_
" ^1 P" (T) b!. OJ
cra
C:
C OJ C rn
-< 3 3 "<
^ er) Cl ^
3 * Dj OJ
9- re ^ cr
)
rD
3"
= ro
»i N 3
w^) fD CfQ t/l"
O: CL rD fD 7T ~ "D
C: CL ~' OJ
— 7T < "İB
3. r? ?. rf İ
^ zı. B a. o n
^ — ^ id 3 C
DJ
CL DJ
N fD
3
OJ
3 ro
ro =
i (D -!<
— N N Qj
7T 3' 3. %- 3 -^
cr ûj o t^- 3 qj
c o 7T ÖT Cl 3"
3
OJ
! aa
oj = o
Oj —^
7T
OJ
7T
OJ
OJ
3
Ûj Q_ ^
C N
-
(t)
-! OJ OJ ,,,
" Z
!< O:
rc °o
5
Oj T) 7 N
>! Oj Cj_
ro -; —•
rD
9,
İL
7T
3-3
cr

ro n -, oj
 CL p 3"
 3 -"i 1
 C: H OJ fD
 — r~ -J ----
 ^ Cl fD
 ?• 3 DJ ~<
 ^ OJ v;,. rjc,
 O
 3
 oj
 Q_
 cra<
 o- ol
 -<|
 c/i
 ro
 — 3 |< 3
 — DJ
 D - M
 3 o. 2-
 oj ûj rD
 3- -;
 dj =|
 |
 1
 §
 o. rD zr 'l'n
 i:|f
 ~% n' ro |< -1 -, < r1 5 ° - X
 cr §' R ™ C: P7 fD
 3İ3 =
 — N — .
 Dj 9- 3 = (O ^ ûJ HJ
 =3 "
 3
 rD |<
 ? : O
 (15 3
 r-f CD
 3^Z
 d n
 fD Dj _ . OJ
 n
 fD
 3 3
 fD
 O" S£.
 3
 c/i Cl
 OJ
 Oj
 fD Q-
 O_ 7T O- -• CT
 O: - O. 3 g.
 C: rB §" -• Oj
 -7-7 (—: 3 3
 O * DJ |<
 ^ 5 N Dj N 3 3" O- -1
 OJ 7T :
 o § S 53 £
 |<
 •dr. cL -| CL<1
 r1 ro cr ro c

1:31:"
j OJ N — •
3 3 5' S
fD
Q_
rD
C 3
cra
O:
N
c
OJ
37
3 Q_
OJ
- CT
r ro
cra<
q_ cra< n
O: 51 5:
3 g
3 qj C: C- ^
< _n *y "^. rD
•<
fD
--J
7T < 2
O d~
|- §7 N
c -7^ cr
I 3
OJ 3 Of
3 -
<!: p

c o
—î —7-
ûJ
cJTı OJ 0j_ ^;
3 E
=1 7T"
ûj rj_
— Ç2
Oj OJ
T5 =r
t;
»o o-
Oj cr
-duamçokfarkl'yd.
vezirim."

ş.m benden ,y, hıZeted7cTC »eret. Hangimiz hayırlı^! ^T Nizül Msek/afer°nun olsun
, 5anlı

28

TÜRK DE DEĞİLSİN

Tarihte adına devlet kurmuş Türk hanedanından biri de Tulon (Tolun) oğlu Ahmed'dir. Bağdadlı bir kölemen olan Ahmed 868'de Mısır'da egemenliğini ilan etmiştir. Mısır'a sultan olmasını da Türklük seciyesindeki kahramanlığa borçludur. Ahmed daha bıyıkları terlememiş bir Türkmen olarak bir kervana eşlik ederken, soyguncular etrafını çevirir. Talana başlarlar. Sıra ona gelince, Tolunoğlu'na "soyun" derler.

"- Bre ben Türküm. Ne soyunurum, ne soyulurum" diyerek kılıcını çeker ve eşkiyayı dağıtır. Kervanda Bağdad halifesi Müsteini Billah'ın kıymetli eşyaları olduğu için, Ahmed göze girip hızla yükselir; bey ve sultan olur.

Ahmed, Suriye'yi feth ettikten sonra, devletini Anadolu'ya kadar genişletmek ister. Bu gaye ile sefere çıkar. Ne varki, babasının yokluğundan faydalanan Abbas, arkadaşlarının tahrik ve yardımıyla isyan ederek hükümdarlığını ilan eder.

Beyninden vurulmuşa dönen Tolunoğlu Ahmed, oğluna mektuplar yollar, elçiler gönderir, nasihat ederse de kar etmez. Artık baba oğlunun çatışması mukadderdir. Mısır'a dönen Ahmed gönderdiği kuvvetlerle asi oğlunu ve suç ortaklarını yakalatarak huzuruna getirtir. Pişman olan oğlu Abbasa:

"- işte, seni birbirimize düşürüp, seni uçuruma götüren dostların. Kendi elinle bunların ellerini ayaklarını keseceksin.

29

Seni ancak bundan sonra affedebilirim."

Abbas, bu emri kabul eder. Kendisi için silaha sarılıp canlarını feda etmekten çekinmeyen dostlarının ellerini ve ayaklarını uçurmaya hazırdır. Oğlunun bu davranışı karşısında dünya(sı) başına yıkılan Tolunoğlu Ahmed, ayağa fırlayıp gök gibi gürler:

"- Sen benim oğlum değilsin, çünkü bana isyan ettin. Fakat Türk de değilmişsin. Çünkü canlarını senin için feda etmeye razı olan bu adamların (dostlarının) ellerini ayaklarını kesmeye hazırlanıyorsun. Türk dostunu kesmez, incitmez.

30

BEZ PARÇASI

İnsanoğlu o büyük dünyadan küçük dünyaya ağlayarak gelir; gelirden zaman zaman niçin ağladığını çok çabuk unuttur. Bazen de elinden geldiği kadar kendisine çeki-düzen vermeye çalışırsa da yine de dünyanın sahte cazibesinden bir türlü kendisini kurtaramaz.

Ölümü hiçbir zaman aklından çıkarmayan, oturduğu makamın sorumluluğu altında renkten renge giren ve uykuyu kendisine haram eden insanlarda dünya arenasında hoş bir şada bırakarak aramızdan ayrılmışlardır.

Eyyubi Devleti'nin kurucusu, İslam kahramanı ve Kudüs fatihi Selahaddin Eyyubi Haçlılarla yaptığı savaşlarla tarihin büyük kahramanları arasında yer almasını bildi. İcraatı adalet ve fazilet üzerine idi. Hususi hayatında çok mütevazı idi. Kimseyi incitmek istemezdi; son derece hoş görülü bir gönül adamı idi. Bir defasında kölesinden su istedi. Kölenin getirdiği su soğuktu, iade etti.

"- Bu çok soğuk, biraz ılık olsun."

Bu sefer köle hamam suyu gibi bir su getirmişti. Selahaddin onu da iade etmeye, köleyi mahcup etmeye haya etti.

"- Yarabbi, bugün bana istediğim gibi bir su içmek nasip değilmiş" diyerek suyu içti.

Selahaddin Eyyubi hayatının çok kısa bir müddetini istirahat ederek geçirdi. Halsiz düşmüştü. Zaten hiçbir zaman ölümü hatırlanarak çıkarmamış, kendisini yaratan. Yüce

31

aS,£

«-kakla™

ATIN İYİSİNE DORU, YİĞİDİN İYİSİNE DELİ DERLER

32

Onüçüncü asır Anadolu'da huzurun bozulduğu, Selçukluların da çökmeye başladığı bir devirdir. Bu devirde Moğolların önünden kaçan Oğuz boyları da Anadolu'ya gelerek çeşitli bölgelere yerleşiyorlardı. Bu boylardan biri de önce Karacadağ, sonra da Söğüt mıntıkasına yerleşen Kayılar idi. Başlarında da Ertuğrul Bey bulunuyordu.

Ertuğrul Gazi zaman zaman Konya'ya gelir ve ruh ordusunun başı Mevlânâ'yı ziyaret ederdi. Bu gelişlerinde de henüz küçük yaşta bulunan oğul Osman Gazi'yi de beraberinde Ulu Hünkar'a getirip hayır dualarını rica etti. Mevlânâ "Kendimize oğul bulduk" diyerek küçük Osman'ın elinden tutarak, hayır dualar eyledi.

Diğer yandan Karaman civarında 1206'da dünyaya gelen ve bir rivayete göre de Mevlânâ Hazretlerinin sohbetlerinde kemale eren Edebalı Hazretleri de Eskişehir yakınlarında İtburnu denilen bir köye yerleşmişti. Burada taliplerine ilim öğretmek, insanlara huzurdağıtmakla meşgul oluyordu.

Osman Bey'de büyük âlimi sık sık ziyarete gider, ilim ve feyzinden istifade ederdi. Osman Bey bu ziyaretlerinden birinde, zaviyesinde kaldığı gece o meşhur rüyasını gördü. Sabahleyin bu rüyayı tabir eden Şeyh Edebalı, kızı Mal Hatunuda kendisine nikahladı.

Osmanlı Devletine manevi güç veren Edebalı; Sultan Gazi'nin hürmet ettiği, her hususta istişare edip danıştığı en

33

yakın yardımcılarından oldu. Şey Edebalı'nın damadı Osman Gazi 'ye nasihatı, gerçek bir lider ve devlet adamında bulunması gereken vasıfları içermesi yanında; dünü bugüne, bugünü de yarına bağlayıp, açan altın anahtardır:

"Ey oğul, beysin. Bundan sonra öfke bize, uysallık sana. Güceniklik bize gönül almak sana. Suçlamak bize, katlanmak sana. Acizlik bize, hoş görmek sana. Geçimsizlikler, çatışmalar, uyumsuzluklar, anlaşmazlıklar bize,adalet sana. Kötü göz, şom ağız, haksız yorum bize başıslama sana. Ey oğul, bundan sonra bölmek bize, bütünlemek sana. Üşengeçlik bize, uyarmak, gayretlendirmek, şekillendirmek sana. Ey oğul, sabretmesini bil, vaktinden önce çiçek açmaz. Şunu da unutma, insanı yaşat ki, devlet yaşasın. Ey oğul, işin ağır, işin çetin, gücün kıla bağlı. Allah yardımcın olsun."

"Oğul, insanlar vardır, şafak vaktinde doğar,akşam ezanında ölür. Avun oğlum avun. Güçlüsün, kuvvetlisin, akıllısın, kelâmlısın. Ama bunları nerede, nasıl kullanacağını bilmezsen, sabah rüzgarında savrulur gidersin. Öfken ve nefsin bir olup aklını yener. Daima sabırlı, sebatlı ve iradene sahip olasan. Dünya senin gözlerinin gördüğü gibi büyük değildir. Bütün fethedilmemiş gizemler bilinmeyenler, görülmeyenler ancak, senin fazilet ve erdemlerinle gün ışığına çıkacaktır. Ananı, atanı say, bereket büyüklerle beraberdir. Bu dünyada inancını kaybedersen yeşilken çorak olur, çöllere dönersin. Açık sözlü ol. Her söz üstüne alma, gördün söyleme, bildin bilme. Sevildiğin yere sık gidip gelme, kalkar muhabbetin itibar olmaz. Üç kişiye acı;

Cahiller arasında alime, zenginken fakir düşene, hatırlı iken itibarını kaybedene. Unutma ki yüksekte yer tutanlar, aşağıdakiler kadar emniyette değildir. Haklı olduğunda mücadeleden korkma. Bilesin ki atın iyisine doru, yığidin iyisine deli derler..."

BİR GÖZ BİR YÜREK

Selçukluların uçbeyi Ertuğrul Gazi ölmüş, yerine oğlu Osman Bey geçmişti. Önce çevresindeki kaleleri birer, ikişer ele geçirdi ve İstanbul'a doğru yayılmaya başladı. Bursa'nın fethini göremedi, ama yerine geçen oğlu Orhan Gazi, babasını hiç aratmadı; Bursa'yı aldıktan başka, bir yandan da izmit'e uzandı.

izmit, zamanın çetin kalelerinden biriydi. Artık İstanbul üstüne yönelmek gerekiyordu. Bu yol üzerinde izmit kadar önemli bir başka Bizans kalesi vardı; Hereke Kalesi. Anadolu yakasında İstanbul'un anahtarı demek olan Hereke kalesi üzerine yürümeden, Şeyh Edebali ve baba dostu Akçakoca'ya danıştıktan sonrada kale üstüne asker göndermeye karar verdi. Hereke Kalesi'ni Osmanlı akıncıları bir iki defa zorlamışlar, fakat bir türlü ele geçirememişlerdi. Orhan Gazi, yiğitbaşılardan Ali Ağa'yı çağırttı:

"- Bak, Ali Ağa, Hereke çetin bir kaledir; tekfuru da yaman bir silahşor. Ve illa bu kale bize gerekir. Bunu senden isterim."

Ali Ağa duraksamadan karşılık verdi:

"- istediğin kale olsun beyim... Biner gider, yırtar alırız, evelallah... Hemen cenk duası tez okunsun."

Edebalinin huşu içinde cenk duasını okumasından sonra 100 yiğitle Ali Ağa yola koyuldu. Kalanlar, gidenlerin ardından zafer ve şehadete imreniyorlardı.

Ali Ağa kaleye varır varmaz, kalenin sağlamlığına, düşmanın çokluğuna, kendi kuvvetinin azlığına bakmaksızın:

35

"- Dinini, devletini seven arkamdan gelsin" diyerek yalın kılıç kaleye hücum etti. Öyle bir cenk başlamıştı ki, insan sesinden, kale sarsılıyordu. Bir yandan da kaleden seller gibi yeni kuvvetler oklar yağıyordu. İşte tam bu sıra, en önde giden Ali Ağa'nın sol gözüne bir ok saplanmaz mı? Gazi, sol eliyle oku çıkarırken yüzünden sel gibi kan boşandı.

Kumandanının uğradığı felaketten dolayı, Karaca Rahman'ın telaşlandığını gören Ali Ağa:

"- N'oldun, yiğit Karacam, dedi... Bir başa, birgöz yeter, iki gözü olup da arkasına bakmaktan ise, bir gözle bir yüreği olup, ileriye bakmak hayırlıdır."

Ali Ağa bunları dedikten sonra, yarasına bakmadan şimşek gibi başının üstünde çevirdiği kılıcı ile zırhlı şövalyelerin arasına daldı. Gazi Karaca Rahman'la birlikte bir kolayını bulup kale kapısına yanaşan Ali Ağa, at üstünde savaşı izleyen ihtiyar Tekfur'un kafasını bir vuruşta uçurarak kalenin içine girdi. Kalenin düştüğünü gören şövalyeler de selameti kaçmakta buldular. Böylece yüz atlı Kürşad misali Hereke kalesini ele geçirdi.

İşte Söğüt kasabasının uçbeyliğinden, koskoca Osmanlı cihan devletini çıkaran sır.

Gözden maksat kendini gören gözdür. Dünyayı görüp de kendini görmeyen, boncuk boncuk akıp da cehennem ateşini söndürmeyen göz, göz değildir. Her atışında "Çaresizler çaresizliğin "aşkıyla kavrulup yanmayan yürek de yürek değildir...

36

İLK GAZİ SON ŞEHİT

Sırp sındığı bozgunundan ders almayan Haçlılar yine biraraya gelerek Türklerden intikam almaya yemin ettiler. Sırp kralı Lazar, yeniden itibarını kazanmak için büyük bir Haçlı ordusunun başında harekete geçti; Kosova sahrasına gelerek saf tuttu.

Sultan I. Murad ordusu ile Kosova'ya geldiği günün gecesi, ordugâhın bulunduğu yeri bir sis kaplamıştı. Sisten, iki adım ötesini görmek mümkün olmuyordu. Sultan Murad herkes yattıktan sonra iki rekat namaz kıldı. Yüzünü toprak üzerine koyarak, ertesi günü için yüceyaradanınaşöye yalvarıp yakardı:

"Allahım, Efendim, Mevlâm bunca defa katında duamı kabul ederek, beni mahrum eylemedin. Yine benim duamı kabul eyle.. Bir yağmur vererek, bu karanlığı ve tozu kaldır, dünyayı nurlu kıl, ta ki kafir ordusunu gözümle görerek karşı karşıya cenk edelim. Ey Allahım mülk ve kul senindir, sen kime istersen verirsin. Ben de naçiz, aciz kulunum. Benim fikrimi ve sırlarımı sen bilirsin. Benim gayem, mülk ve mal değildir. Buraya kul, cariye için gelmedim. Hemen halis ve muhlis senin rızanı isterim.-Ya Rabb, beni bu Müslümanlara kurban eyle, tek bu müminleri kafir elinde mağlup ederek, helak eyleme. Bunları mansur ve muzaffer eyle. Bunlar için ben canımı kurban ederim, tek sen bunları kabul eyle. İslam askerleri için ruhumu teslime (ölmeye) razıyım, tek bu müminlerin ölümünü gösterme. Allahım, beni civarında misafir

37

ederek, benim ruhumu, müminlerin ruhuna feda kıl, beni ilk gazi kıldın, busun son şehid kıl."

Sultan Murad Gazi baş açarak, vere koyarak, e kaldırarak dua kılınca, rüzgâr durdu. Tozlar basıldı, duman da islâm ordusu üzerinden kalkarak, kafir ü/erine çoktu. Zafer kazanıldı. Kendisi de şehit oldu.

38

BÜTÜN AVRUPA ORDULARINI TOPLA DA GEL

Macar kralı Sigismond muhteşem Haçlı ordusuyla Niğebolu'ya yaklaşırken çok gururlu ve zaferden emindi. "Gök çökecek olsa mızraklarımızla tutarız" sözleri de ağızdan ağıza dolaşıyordu. Sigismond; maddi üstünlüğün çoğu kez işe yaramadığı, iman gücünün (mânânın) karşısında yenilip perişan olduğunu nereden bilecekti.

Haçlılar, Yıldırım Bayezid'in bir gece öncesi düşman siperlerinden yıldırım hızıyla geçip kale komutanı Doğan Bey'le konuşmasının ardından, aniden Niğebolu önlerine gelmesiyle de şaşkına düşmelerine rağmen maneviyatlarını bozmadılar. 28 Eylül 1396 günü, iki ordu savaş hazırlıklarını tamamlamış, karşı karşıya gelmişlerdi.

Niğbolu savaşlarına katılan Haçlı birliklerinin en ihtişamlısı, en gösterişlisi Fransız birlikleriydi. Kontların armaları altın tellerle işlenmişti. Hele Burgonva dukasının altın armaları, kadife çadırları, sancakları ve at örtüleri çok gösterişliydi. Öteki senyorlerin at ve eğer takımları da altın, gümüş taşlarla, fildişi ile süslenmişti. Gümüş tellerle işlenmiş 300 flamaları vardı. Avru a dört büyük sancakta Hz. Meryem'in resmi bulunuyordu. Bu pek gösterişli ordu sanki savaşa değil bir törene gidiyordu.

Gerçekte Fransızlar Türklere karşı parlak bir zafer kazanacaklarına, Anadolu'yu ve Kudüs'ü fethedeceklerine inanıyor, ihtişamlı törenler yapmayı düşünüyorlardı.

Fakat, zafer ka/anmak şöyle dursun tarihlerinin en ağır

39

immm

mmmm

40

ARPA İLE SAMAN

İslamın ilk günlerinde, her Müslüman, dinini yaymak ve neşretmekle kendini vazifeli biliyor; bu vazifeyi ifa için kimse devletten ücret beklemiyordu. O devrin Müslümanları, âlimleri hizmetlerinin karşılığını sadece Allah'tan beklemek gibi bir alicenaplık gösteriyorlardı.

Hayat şartları değiştikçe, ister istemez insanlar da değişti. Bunun üzerine İslam âlimleri dine ve Kur'ana hizmet edenlerin ücret almalarına fetva verdiler. Bundan sonra, birçok dini makamlar ve meslekler doğdu.

Buna rağmen, ilk günlerdeki feragat ve tevazuyu devam ettiren birçok ilim ve maneviyat adamları, dine hizmetlerinin helal olan karşılığını alanları pek sevimli ve tertemiz görmediler ve hatta onların sofralarına oturmamak, kendilerinden yardım almamak gibi ve irşad edici örnek hareketlerde bulunmaya devam ettiler.

Devir Osmanlı Devletinin zirveye adım adım yaklaştığı günler. Padişah ise Yıldırım Beyazıt ve onun şeyhülislâmı meşhur âlim Molla Fenari. O günün maneviyat eri ise Somuncu Baba diye maruf Hamidüddin-i Aksarayî.

Birgün Molla Fenari, Somuncu Baba'yı ziyaret eder; elini öpüp, dualarını da aldıktan sonra sahabe mesleğini devam ettiren bu gönül sultanına bir kese altın hediye etmek ister. Somuncu Baba:

"- Hizmetimin karşılığını, Allah'tan sadece ahirette istiyorum; dünyada kulların verecekleri ücret, benim için

41

haramdır

ven(en

FATİH'İN GÖZYAŞLARI

Kahraman, tarihin en esaslı malzemesidir. Tarih kahramanlarla yükselip, kahramanlarla düşer. Kahramanı olmayan bir milletin tarihi büyük ve geniş de olsa sığ, durgun ve bataklık bir göl gibidir.

Tarihimizin, kahramanların cirit attığı, sıra sıra geçit yaptığı bitevi ve her yeri zirvedir. Buna bütünüyle "Kahramanlar Tarihi" demek yerinde olacaktır. Böyle bir tarihin tohumu güçlü, toprağı münbittir. Mete desen Kürşad'ın, Atilla desen adı gibi arslan Alparslan'ın, Fatih desen Cihangir Yavuz'un sesi yükselir. Yunus desen, Mevlana desen dağlar taşlar dile gelir. Çanakkale'de Kore'de, Kıbrıs'ta vatan müdafaasına giden kahramanların uğultusu işitilir. Antep'te Şahin Bey, Kahraman Maraş'ta Sütçü İmam, İzmir'de Hasan Tahsin doruklaşır, İstanbul'da Fatihler Fatih'i, Ulubatlı Hasan'ımla kucaklasın "Ya ben İstanbul'u ya da İstanbul beni alır" diyen Fatih; Dünya imparatorluğunun merkezi İstanbul'u tam 53 gündür muhasara altında tutmaktadır. Nice imparator ve hükümdarların ele geçiremediği boynu bükük ayrıldığı bu cennet belde bir an önce hakiki efendisine kavuşmak için çırpınmaktadır.

28 Mayıs'ı 29 Mayıs'a bağlayan gecenin sabahına doğru, mehter "Gülbanklar" vurmaya koyulmuş, Haliç mum ışığı içinde kendinden geçmiş, tekbir sesleriyle dalga dalga yıkanmakta ve yeni bir günün doğuşunu beklemektedir.

43

Uzun boylu, yirmi yaşlarında var yok olan Hasan, kalkanı başına siper yapmış, kendisini takip eden otuz kadar yiğitle ileri atılmıştı. Üzerlerine ok ve taş yağmur gibi yağıyordu. Elden ele uçurulan sancak Ulubatlıya kadar gelmişti ve Hasan sancağı çıktığı burcun üzerine dikmişti. Bu sırada insan gövdesi büyüklüğünde bir taş cengaverin başı ve sırtı üzerine düşmüştü. Bu arada vücudunun çeşitli yerlerine 30 kadar ok saplanmıştı. Hasan son nefesini vermeden önce burç üzerinde sallanan bayrağa baktı. Dudaklarında beliren bir tebessüm ile görevini yapmış insanların huzuru içinde ruhunu teslim etti.

Ulubatlı Hasanın şehit olmadan diktiği bayrak Türk askerlerini coşturmuş, hedefleri birer birer ele geçirerek bir sel gibi şehre akmaya başlamışlardı.

Fatih, sabah namazını henüz kılmaştı ki, şanlı sancağımızın Topkapı surları üzerinde dalgalandığını görünce sevinç ve şükür gözyaşları dökmeye başladı. Sancağı surlara diken yiğidin bir an önce bulunup huzuruna getirilmesini emretti.

Fakat huzura getirilen Hasan'ın oklarla delik deşik olmuş cansız vücuduydu.

Dizlerinin bağı çözülen Fatih güçlükle cesedin üzerine eğildi. Hasanın kana bulanmış boynunda sallanan künyesinin üzerindeki "Hasan oğlu Hasan Ulubat" kaydı Fatih'i heyecanlandırıp kendinden geçirdi ve o anda babasının vasiyetini hatırladı, İstanbul'u her dolaştığında yanındakilere; "Eğer sultan olmasaydım, Ulubatlı Hasan olmak isterdim" diyen koca Hünkâr mübarek cesedin üzerine kapanarak:

"-Şehit oğlu şehit. Ben seni yi Har yılı aradım. Sonunda böyle mi bulacaktım" diyerek hüngür hüngür ağladı.

44

45

^^

"- Padişahım İstanbul'da zelzele çok olduğundan cami ' daha sağlam olsun diye sütunların başlarından bir miktar kestirdim." der.

Fatih bu savunmaya önem vermez. Mimarın ellerinin kesilmesini ferman eder. Mimarın elleri kesilir. Mimarda davacı olur. Fatih kadının huzuranaçkar. Oturmak isteyince Sarı Hızır Efendi:

"- Oturma beyim der. Hasminla şer'i yüzleşme yapılabileceğinden onunla birlikte ayakta dur."

Mimarbaşı davasını anlatır. Elleri kesildiği için geçim derdine düştüğünü söyler. Kadı, Fatih'e döner.

"- Ne dersin, beyim. Bu adamın ellerini siz mi kestirdiniz?" deyince Fatih:

"- Vallahi sultanım bu adam benim birer Mısır hanacı değer direklerini kesip caminin alçak hale gelip şöhretsiz olduğundan ellerini kestirdim. Emir yüce şeriatındır,deyince kadı Sarı Hızır:

"- Beyim şöhrat afettir. Cami sahrada da olsa, alçak da olsa ibadete mani değildir. Senin taşın cevahir bile olsa kıymeti yine bir taştır. Böyle bir adam kırk yılda yetişir. Sinirlenip ellerini kestirmişsin? Çoluk çocuğunun geçimi şer'an senin üzerinedir. Ne dersin beyim? Eğer bu mimar senden geçim için nafaka talep edeceğine ellerini kesilmesini isteseydi, şer'i şerife uygundur diye ellerinin kesilmesine hükmederdim."

Fatih devlet hazinesinden geçimi için kafi derece aylık verileceğini söyleyince kadı Sarı Hızır:

"- Devlet hazinesine zarar veremezsin. Çünkü kabahat senindir sen kazancından günde onar akçe vereceksin" Fatih mimara yirmi akçe vermeyi kabul eder ve Azatlı Sinan hakkını dünya ahirette helal eder.

Dava bittikten sonra Kadı, Fatih'e

"- Padişahım şer'i şerife hoşgeldin. Daha önce davacın vardı. O zaman şeriat huzurunda beraberdurmamız gerekirdi.

47

"

"

?"-=;;!•'•«!|

-

=»;;

<<<|eye

BU MİLLETLE DÜNYALAR FETHEDERİM

Ülkelerin faziletle kalkınıp rezaletlerle yıkıldığını herkesten önce gören ve bilen Fatih'in almış olduğu her nefesinde ve yapmış olduğu her icraatında bunun izlerini görürüz. O yılda dört kere müfettişler çıkarak tebaasına yapılan muameleyi tetkik ettirir, fakirlerin, kimsesizlerin horlanıp ezilip ezilmediğini görmek için tebdil gezerek,onlarla bir dost gibi konuşurdu. Sadece görmekle, konuşmakla kalmaz dönünce gereken tedbirleri alır, varsa problemi hemen çözmeye çalışırdı.

Yine o gün Fatihler Fatih'i yiyecek maddelerinin kalitesini ve narh durumunu tetkik etmek maksadıyla, tebdil-i kıyafet ederek çarşıya çıktı. Bir dükkana girdi. Selam verdikten sonra:

"- Yarım batman yağ, yarım batman bal ve yarım batman peynir istiyorum." dedi. Adam hemen işe koyuldu; tertemiz elleriyle yarım batman yağı tartıp parasını hesap edip Fatih'e uzattıktan sonra:

"- Ağam diğer isteklerinizi de karşı komşudan alınız. Zira hem onun malı daha iyidir; hem de komşum daha siftah etmedi."

Fatih ikinci dükkana varıp oradan da yarım batman bal alınca bu bakkal da ona:

"- Allah'a şükür olsun Ağam hem siftahımı ettim; hem de çocuklarımın nafakasını, çıkardım. Bundan sonrası kârdır. Komşumsa daha siftah etmedi." dedi.

49

BİR OGLE YEMEĞİ

50

Dünyanın şamdamları İstanbul'u fethederek onu biz torunlarının torunlarına bırakan Fatih Sultan Mehmet; ilim ehline ve hocaya büyük değer vermiştir. Her iki âlemin kapısında durarak onları kucaklayan Cihangir: İstanbul başta olmak üzere ülkeyi kültür çeşmeleriyle donatmış, oluklarından ilim ve irfan akıtmıştır.

Molla Gürani'nin ilim ve irfan pmarmdan kana kana içerek; Akşemseddin Hazretlerinin iman ve tasavvuf deryasından pişip benliğini eriten Fatih; bir öğle vakti Molla Gürani'yi yemeğe davet etmişti. Muhteşem bir sofranın kurulmasını emretti. Çok değer verdiği hocasını elinden geldiği kadar ağırlayacaktı. Bu yüzden yemek takımının altın olmasını istiyordu.

Nihayet sofraya oturdular. Som altından yapılmış tabaklar, kaşıklar, bıçaklar pırl pırl parlıyor, iştah göz kamaştırıyordu.

Buna rağmen Molla Gürani rahat değildi. Fatih bunu hocasının gözlerindeki hüzünden anlıyordu. Molla Gürani'nin yüzü de asılmış, kaşları alabildiğince çatılmıştı. Acaba onun canını sıkan ne idi? Fatih öğrenmek istiyordu:

"Hocam," dedi, "bilmeden size karşı bir kusur mu işledik? Bu hüznünüz nedir?" Molla Gürani kaşlarını daha beter çatı.Çıkışırçasına:"sen bizi hâlâ tanıyamadın mı? Bizim haram lokma yemediğimizi bilmez misin? " Fatih iyice şaşırmıştı.

"Hocam," dedi, "emin olun ki, soframızda haram

51

lokm

* yoktur

ZEHİRLİ ŞARAP

Boyunun büyüklüğünden dolayı "Uzun" lakabı ile anılan Akkoyunlu hükümdarı Uzun Hasan Bey; ilim ve irfana büyük değer veren, bir devlet adamı idi.

Kendini Timur yerine koyarak Karamanoğullarının hamisi kesilen ve böylece Fatih'e kafa tutan ve hatta İstanbul fatihine Mehmet Bey diye hitabeden Uzun Hasan; Otlukbeli savaşında dersini almış, savaş meydanından kaçmıştı. Akkoyunlular bu olaydan sonra bellerini bir türlü doğru İtamam ı şıardı.

Uzun Hasan'ın ölümü üzerine iki oğlundan biri olan Yakup hükümdar olmuştu. Ancak Yakup'un annesi Begüm Hatun, diğer oğlu Yusuf'u hükümdar yapmak istediğinden, Yakup'u zehirlemeye karar verdi. Hazırladığı zehirli şarap şişesini, Yakup'un görebileceği yere koydu. Yakup ile Yusuf beraberce avdan dönüyorlardı. İkisi de susuz ve yorgundu. Buzlu

şarap bardağını görünce önce Yakup içti, daha sonra da Yusuf içmeye başladı. Tam bu sırada içeri giren Begüm Hatun, manzarayı görünce deli gibi oğlunun üzerine atılıp, geri kalanını da kendisi içerek hayatına son verdiği gibi, iki oğlunun da ölümüne sebep oldu.

Başkalarına kuyu kazanlar, gün gelir bu kuyuya kendileri de düşerler. Olan sadece kendilerine değil, bütün insanlığa, millete ve devlete olur.

52

53

koşturuyorlardı. Pelerini Cem'in sırtına yakın arkadaşı, can dostu Frenk Süleyman takarken:

"-Üşümüşsünüz sultanım, şövalyeler hastalanmanızdan endişe ederler, kamaranıza giriniz."

Cem'i gözleri hâlâ kıyılardaydı, hasretin en koyusunu kıyılara saçıyordu:

"- Neden hastalanmamızdan korkarlar Süleyman, hasta halimizle işlerine yaramaz mıyız?"

"- Sultanım, kendinizi üzmeiniz, sadece kısa bir müddet vatandan ayrı kalacaksınız."

Gözyaşları yağmur damlalarıyla birleşmiş çenesinden süzülürken, acı acı güldü:

"-Taht uğruna baht imtihanına çıktık. Süleyman, birgün tarih bizden vatan kaçını diye söz ederse şaşmamak lâzım.

Vatanı kurtarmak için yola çıktık, kendimizi kurtarmaktan dahi aciz olduk. Bir günah denizinde boğulur gibiyiz. Yıkılan dünyamızın enkazı altında, hayallerimiz can çekişiyor. İdeallerimin tabutunu sürüklüyorum. Eğer Müslümanlara benim yüzümden bir zarar gelecekse şuracıkta ölmeye hazırım."

İ Gemi hızla kıyıdan uzaklaştı. Sahil akşamın alaca karanlığı altında gözden silindi. Bu Cem'in vatanını son görüşüydü. Uzakтан öptü. Son öpmesi idi.

"ELVADA VATANIM"

55

ÂŞIK OLAN NEYLESİN

Osmanlı padişahlarının içinde müstesna bir yeri olan Yavuz Sultan Selim, tarihin en büyük cihangirlerinden biridir. Rodos adasının fethini tavsiye edenlere; "Ben dünyayı fethetmek istiyorum, siz beni bir kaşık suda boğmak istiyorsunuz" kendisine dünya haritası gösterildiği zaman da, "Dünya bir padişaha yetecek kadar geniş değilmiş" cevabını verecek kadar, Türk cihan hakimiyeti şuuru ile yoğrulmuş, mahir bir avcı ve savaş sanatında benzersiz bir kumandandı.

Osmanlı tahtında ancak 8 yıl kalmış olmasına rağmen, devlet topraklarını 2,5 katına çıkarmış, Anadolu Türk birliğini kesin şekilde sağlamış demir pençeli bir hükümdardır.

Yavuz Selim, günlerce düşünüp karar verdikten sonra projelerini süratle ve azimle uygulardı. Debdebe ve gösterişten hoşlanmaz ve sadeliği severdi, süslü elbiselerin ancak kadınlara yakışacağını düşünür, erkeklerin aynı şekilde hareketini hoş karşılamazdı. Bir gün kendisine ipekten, gösterişli elbiseler giymesi az da olsa ziynete itibar etmesi, söylendiği zaman:

"- Herkes kendisini bize beğendirmek için süslenir, ziynet takar, ya biz kimin için süslenelim. Temiz olduktan sonra her kişi süslü demektir." dediği gibi birgün de oğlu Süleyman'ı (Kanuni) haddinden fazla süslü görünce:

"-Ciğerparem o kadar çok süslenmiş, ziynet takmışsınız ki, annenize bir şey koymamışsınız" demiştir.

Saltanat süresince karşılaştığı zorlukları yenmek için zaman zaman şiddet gösterdiği olmuştur. Aslında her şey

57

" *"#*« devlet dH, | ^^^ d^/Pt vö" ' yap, k vez 1

devlet ek,

5i

Bununla h™1^' Sultdn se'/m'

vaadinin sevinci içinde 6Mi güzel elbiselerini giydi. Gözlerinde dünya mutluluğu, heybetli hakannın odasına girdi. Lakın her tarafı titriyordu. Bütün gücünü topladı, başını kaldırdı. Yavuz'un yüzüne baktı. O anda olan oldu: Bu gözlerdeki muhabbet ve şefkat bile, erişilmez heybet ve merhametin yıldırım tesirini giderememişti, birkaç defa sallandı, sonra yere yıkıldı ve kaldı: Seven o masum, tertemiz duygularla atan kalbi durmuştu.

Mısır seferini üç gün tehir eden Yavuz, Somada mermer mezar yaptırdı; ismini bilmediği aşk şehidesinin adı yerine tuğrasını işletti ve tebdil giyerek kabri ziyaret etti.

59

"- Üzülmeyiniz efendim, âlimin atının ayağından sıçrayan çamur, benim için en büyük şereftir. Bu çamur, kaftanımın süsü olsun" dedi.

Hemen vezirine:

"- Çabuk bana bir başka kaftan verin. Bu çamurlu kaftan da böylece hazinemde saklansın. Ben ölünce, sandukamın üzerine örtülsün" diye emir verdi.

Bu çamurlu kaftan, şimdi İstanbul Fatih'deki Sultan Selim Camii'nin bahçesinde bulunan türbe içindeki sandukanın üzerinde olup ziyaret edenlere gösterilmektedir.

61

NEYLEYİM

sngl

e

62

"- Efondi, ne isteğin varsa çekinmeden söyle."

İbn-i Kemâl:

"- Asker kılı kırkır merakta, padişahım. Halk sokaklara dökülmüş, <i>/i> alkışlamayı bekler. Lakin siz şehre girmezsiniz. Bunun sebeb-i hikmeti nedir?

Yavuz şu şahane cevabı verdi:

"- Etendi, sen bizi hâlâ tanıyamadın mı! Biz şan, şöhrat ve alkış toplamak için değil, Allah rızasını kazanmak için savaşıyoruz."

Ancak yatsıdan sonra kayığına bindi ve kimseye görünmeden karşı sahile geçip sarayına gizlice girdi.

63

3- Hükümetin yüksek makamlarında oturanlar, hanımlarının istekleriyle iş yaparlarsa, o zaman bu devlet yıkılır" demiştir. Yavuz Sultan Selim: "Bunu yapanlardan Allah bizi korusun" diyerek susmuştur.

h,r.

7 bu ur onü' versin R " • sev'

: |

64

65

SALKIM ÜZÜM

66

başka bir zarar yoktu. Böyle bir askere ve komutanına, elbette teşekkür etmeliydi. Ama komutan bu habere hiç sevinmedi. Bir askerin başkasının malını izinsiz almasını bir türlü kabul edemiyordu. Tellâlar çağırılıp, o asker bulundu. Bu arada sultan da hadiseyi öğrenmişti. Hemen o askerin ordudan atılmasını emretti ve; "Kursağında haram lokma bulunan bir askerin bulunduğu ordu ile zafer ve nusret (ilahi yardım) müyesser olmaz" demekten kendini alamadı. Hristiyan köylü, üzümü alan askeri taltif ettirmek için geldiğini halbuki işin tersine döndüğünü arz edince, komutan; "Eğer o asker parayı bağlamamış olsaydı, bu ordunun adı zalimler ordusu olurdu. İşte o zaman kellesi de giderdi. Parayı asmaya bağlamakla kellesini kurtardı. Ama sahibinden izinsiz mal almakla da seferden men cezasına çarptırıldı" dedi ve kahraman ordu yoluna devam etti.

Ordunya Belgrad yakınlarında bir yerde konaklama emri verildi. Askerler, çevredeki su ve çeşmelerden istifade edip, abdest tazelemeye, susuzluklarını gidermeye çalışıyorlardı. Çeşmelerden birinin yakınlarında bir manastır vardı. Manastırın rahibi, Osmanlı askerlerinin durumunu öğrenip, haçlı askerlerini haberdar etmek için, manastırdaki rahibelerden birkaçını süsleyip, ellerine verdiği testilerle çeşmeye gönderdi. Rahibelerin geldiğini gören Osmanlı askerleri, hemen çeşme başından ayrılp, rahibelere sırtlarını döndüler. Rahibeler testilerini doldurup gidinceye kadar kimse dönüp bakmadı. Rahibeler gelip durumu anlatınca; koparılan üzümlerin yerlerine para bırakıldığını duyan rahip, bu kadarını beklemiyordu. Bunlar ne biçim insanlardı. Malda-mülkte gözleri yoktu, kadına-kıza iltifat etmiyorlar, memleketlerinden günlerce uzak yerlere kadar geliyorlar, korkmadan ve endişe etmeden canlarını veriyorlardı. Hemen kağıt kalem istedi. Osmanlı askerlerinin karşısına çıkmak için hazırlanan Haçlı orduları komutanına şunları yazdı:

67

ekerl

68

KANUNİ'NİN ALDIĞI DERS

Osmanlı tarihini şeref zirvesine ulaştırıp altın devrini yaşatan, Avrupalıların muhteşem dediği Kanuni Sultan Süleyman doğduktan kısa süre sonra, annesi Kırım Hanı, I. Mengli Giray'ın kızı Hafsa Valide Sultanın sütü kesildiği için Trabzon şehrinde her tarafa haberciler salınmış, araştırılmış, tesadüfen o günlerde doğum yapan emzikli bir yerli kadıncağz bulunmuştu. Kadının da bebeği erkekti.

Bu kadıncağz Süleyman'ın süt annesi oldu. Bir memesini Süleyman emiyordu, ötekini de kadının oğlu Yahya.' Böylelikle, Süleyman'la Yahya süt kardeşi oldular.

Süleyman, babası Yavuz Sultan Selim'in padişah olması üzerine 1512'de o sırada bulunduğu Kefe sancağından İstanbul'a gelirken beraberinde süt kardeşi Yahya'yı da getirmişti. Yavuz'un 1520'de ölümü üzerine de Osmanlı tahtına geçmişti.

Süt kardeşi Yahya ise daima dervişler, hacılar, hocalar ve tarikat erbabı ile düşüp kalkıyor, sarayda kalması için Kanuni'nin yaptığı ısrarlı davet ve teklifleri reddediyordu.

Yahya Efendi Kanuni tarafından ihsan edilen Beşiktaş ile Ortaköy arasında bulunan, boğaz manzarasına hakim bir yamaçta bulunan dergahından pek nadir ve belirli günlerde saraya gelip süt kardeşi Padişah ile görüşürdü. Yine böyle bir görüşme esnasında Yahya Efendi'ye Kanuni şu teklifte bulundu:

"- Biraderim, madem ki kendinizi bu kadar hak yoluna verdiniz, madem ki, ulema ve hâcegan ile bu rütbe ülfetiniz

69

vardır. Öyle ise, bana birgün Hızır Aleyhisselâmı gösterin de, sayinizin makbul ve semeredar olduğuna itimadım olsun, isbat ediniz."

Bu sözleri duyunca, Yahya Efendi'nin nurani yüzünde asil ve pırlıtlı bir tebessüm peyda oldu. Yumuşak ve hürmetkar bir nazarla Padişah'ın sözlerine baktı. Demek ki uyarı vakti gelmişti.

"- Hay hay sultanım, efendim," dedi.

Birlikte, görmeye gidecekleri gün ve saati kararlaştırdılar. Kararlaştırılan Cuma günü, Kanuni kılık değiştirmiş halde, tekkeyi ziyarete geldi. Cuma namazından sonra Yahya Efendi ile birlikte sahile inip sandala bindiler. Teknede, ikisinden başka sandal sahibi vardı, kürek çekiyordu, bir de sakallı bir derviş oturuyordu.

Sahilden bir hayli açıldıktan sonra, o vakte kadar hiç konuşmayan sakallı derviş, padişahın parmağındaki iri pırlanta taşı çok değerli yüzüğe gözünü dikmişti. O baktıkça Kanuni kızıyordu. Hani, neredeyse herifi tersleyecekti ki, o sırada derviş

dayanamadı; bir iki yutkunduktan sonra, "Efendi birader," dedi, "şu parmağındaki yüzük çok hoşuma gitti. Her halde pek yüksek değerli ve pahalı birşey olmalı. Eğer müsaade ederseniz şunu elime alıp yakından tetkik edebilir miyim?" Kanuni, öfkesinden kızardı, bozardı, bir Yahya Efendi'nin yüzüne bir de küçümseyerek ve hiddetle dervişe baktı. Ama yine de yüzüğü parmağından çıkarttı ve kafasına vurur gibi dervişe uzattı.

Derviş yüzüğe hiç önem vermeden parmaklarının arasında bir iki evirip çevirdikten sonra fırlatıp denize attı.

Kanuni artık dayanamadı, hiddetle köpürdü, çünkü saygısızlık ve küstahlığın bu kadarı da fazlaydı.

"- O yüzük bana ceddimin yadigarı idi, sen nasıl onu denize atarsın? Onun değerinin ne olduğunu biliyor musun? Cahil herif diye kükredi.

70

Derviş Baba, gayet sakin ve soğukkanlı gülümseyerek

cevap verdi:

"- Bunlar dünya ziynetidir, hiçbir şeye taydaşı yoktur. Üstelik insana gurur ve kibir gibi kötü huylar musallat eder. Yüce Tann'ın sevgisine gölge düşürür. Bunlara tok düşkün olanın gönlü pas tutar, gerçeği göremez olur. Madem ki bu kadar kızdınız buyrun padişahım yüzüğünüzü."

Böyle diyerek biraz evvel denize attığı yüzüğü elini suya daldırarak çıkarttı. Kanuni'ye uzattı. O anda da gözden kayboldu.

Olaydan son derece etkilenen ve heyecandan

neredeyse şok geçiren Kanuni avazı çıktığı kadar bağırdı: "- Yahya, bu derviş kimdi???" Yahya Efendi, mütebessim cevap verdi: "- Sultanım, siz bugün buraya kimi görmek için gelmişsiniz?"

71

BİZ SİZİ UYANIK BİLDİRDİK

Devlet adamı gönül adamıdır; tartmasını bilen iyiyi kötüden, güzeli çirkinden ayıran hassas bir terazidir. O, ateşin gömleği, mesuliyetin direği, kimsesizlerin yüreğidir.

Belgrad müstahkem mevkiine hakim olan Kanuni Sultan Süleyman 1521 tarihinde İstanbul'a dönüyordu. Birgün erkenden atına bindi. O sırada saçları darmadağın bir kadın en şiddetli ızdırap işaretleri vererek padişaha yaklaşabilmek için muhafızların arasına atıldı. Aklını kaçırmış sanılarak uzaklaştırılmak istendi. Fakat Kanuni yanına gelmesine müsaade edilmesini emretti. Kadın Kanuniye:

"- Sultanım, dedi. Senin vahşi askerlerin dün gece benim evimi yağma ettiler. Ben artık nereye gideceğim? Eşyayı, nafakamı nerede bulacağım?"

Kanuni gülerek şu cevabı verdi:

"- Eğer evinin uğradığı bütün zararlar seni uyandırmamış da ancak bu sabah onların fark m da olabilmişsen her halde çok derin bir uykuya dalmış olmalısın."

Kadın da şöyle karşılık verdi:

"- Evet sultanım, ben uykuya dalmışım. Çünkü zat-ı şahanenizin benim de bütün tab'anızın da emniyet ve selameti için uyanık bulunduğunuzu sanıyordum."

K. Sultan Süleyman bu güzel cevabın kendisine verdiği dersden iyice utanmış oldu. Vezirlerden Rüstem Paşa'nın bu kadına yirmi altın vermesini emretti. Fazla olarak kadının oturduğu köyün yıllarca vergiden affedilmesine de karar verdi.

72

SEN KENDİNİ KURTARDIN BEN NE YAPACAĞIM

Devlet adamı gönül adamıdır. O, tartmasını bilen, iyiyi kötüden güzeli çirkinden ayıran hassas bir terazidir. Devlet adamı her zaman bir meş'ale gibi yanıp halkını ışığa ve mutluluğa koşturur, açları doyurur, çıplakları giydirebilir. Nerede boynu bükük, düşmesi sökülük, kolu kanadı kırık varsa bir hızır gibi yetişir. Şefkatli kollarıyla hem toplumu, hem kendisini hem de devleti sarar. Bu mesuliyet, bu anlayış, sırtında un ve kerpiç taşıyan adaletin kalesi Hz. Ömer'e dayanır, onu da geçer, âlemlerin efendisi Hz. Peygamberimize ulaşır.

Tarihimiz bunun şuurunda olan ve o ateşten gömleğin sorumluluğu altında dinlenme nedir bilmeyen, uyku nedir görmeyen sayısız ilim, irfan ve gönül adamlarıyla, Alp ve

Alperen'lerle doludur.

Devir, dünya imparatorlarını atının özengisi önüne döken ve onlara babalık yapan Kanuni Sultan Süleyman zamanı.

Devleti, sıhhat gibi en büyük mutluluk ve bahtiyarlık addeden, saltanatın bir cihan kavgası olduğunu söyleyen şair ruhlu yüce padişah. Onun gözü gibi, gönlü de tok, ruhu yıkanmış; "Halde haldeşi, yaşta yaştaşı, ahirette kardaşı, doğru yolda yoldaşı" ilim ve hukuk abidesi Molla Ebussuud Efendi. Cihan sultanı hasta hasta son seferi olan Zigetvar seferine çıkmaktadır. Onbinlerce kişiden oluşan Osmanlı ordusu geçtiği yerleri imar ederek, "ardında çil çil kubbeler serperek" çevresine şefkat ve merhamet dağıtarak ilerliyordu. Yediden yetmiş insanları muhteşem orduyu selâmlıyorlardı.

73

Zigetvar kalesi direndikçe direniyordu, alınması uzuyor, yorgun ve hasta hünkarın ciğerini yakıyordu. Zigetvar düşerken, kendisi de son nefesini veriyordu.

Koca hünkar defnedilmek üzere kendi adına yaptırdığı Süleymaniye Camii avlusundaki türbesine getirilir. Kabre konulmak üzereyken bir çekmece konur ortaya ve tabutun yanına gömülmek istenir. Bu çekmecenin içinde, kırkaltı yıllık saltanatı boyunca şeyhülislamdan aldığı fetvalar vardır. Bu olayı dikkatle izleyen Ebussuud Efendi:

"- Dinimizde cenazenin yanına kıymetli eşyalar konulması caiz değildir. Bu âdet Mecusilerde vardır" derse de orda hazır bulunanlar padişahın vasiyetini birkez daha hatırlatırlar. Tekrar söz alan Ebussud Efendi:

"- Sultan Süleyman Han ne kadar ısrar etse, dinin emirlerini çiğneyecek kadar ısrar etmez. Çünkü şimdiye kadarki Osmanlı padişahları gibi, merhum padişahımız da şeyhülislamın fetvası olmadan hiçbir iş yapmamıştır, yapılması için emir de vermez. Madem üsteliyorsunuz, açalım çekmeceyi, değerli birşey var ise gömmeyiz,eğer yoksa gömeriz." Bunun üzerine çekmece Ebussuud Efendi'ye verilmek üzere istenir. Tam verilirken çekmece yere düşer ve içinden bir sürü kağıt yere saçılır. Bunlar Şeyhülislam Ebussuud Efendi'nin fetvalarıdır. Kanuni bu davranışı ile ne yaptıysa fetva ile yaptım. Kabirde tedvin ettiğim kanunlardan sorguya çekilirsem şahid olarak bunları göstereceğim ve Allah'ın huzuruna öyle çıkıyorum demek istemektedir.

Durumun büyüklüğü karşısında kendisinden geçen Ebussuud Efendi; "Padişahım sen kendini kurtardın bakalım ben ne yapacağım" diyerek ağlamaya başlar.

Hakk'ın hatırını, ilmin şerefini ve oturduğu makamın kudsiyetini dünyevî makam ve menfaatlere feda edenler nisyan derelerinin batağı olurlar. Bu bataktaki hiçbir canlı yaşamaz.

74

RÜSTEM PAŞA'NIN SERVETİ

Eflatun "Dünyada iki hastalık tedavi edilmez" diyor ve "servet ve devlet" hastalıklarına tutulanların sonlarının hiç de iyi olmayacağını" ilave ediyor.

Eflatun haklı mıdır, haksız mıdır, belli değil. Ne var ki ne insanlar kendilerini o iki hastalıktan kurtarabilmişlerdir, ne de devlet adamları onun hayallendiği yolda yürümüşlerdir.

Kanuni'nin saltanatı boyunca iki defa sadrazamlık makamını işgal eden Rüstem Paşa, aslı Hırvat olan bir devşirmedir.

Kanuni yegane kızı Mihrimah Sultan'ı bu Hırvat devşirmesine vererek Rüstem Paşa'yı kendisine damat edinmiştir. 1 539 yılında Kanuni'ye damat olan Rüstem Paşa'yı devrin şairleri:

"Olacak bir kişinin bahtı kavi, talii yâr

Kehlesi (biti) dahi mahallinde onun işe yarar" diyerek hicvetmiş ve ikbalini gömleğinde bulunan bir bite borçlu olan Hırvat devşirmesi, bu sebeple tarihimize "Kehl-i ikbal" diye anılagelmiştir.

Hürrem Sultan'la birleşip, Kanuni'yi kandırarak Gülbahar Hatun'dan doğan Osmanlı tahtının mümtaz namzedi Şehzade Mustafa'yı boğdurtturmuş Rüstem Paşa, onbeş yıl Kanuni'ye hizmet ettikten sonra 10 Temmuz 1561 yılında ölmüştür.

Osmanlı tarihinde rüşvet kapılarını ardına kadar açan paşa, kirli, karanlık ve kanlı bir şöhrat ile cümlesi haram olan Karun gibi muazzam bir servet bırakmıştır.

815 çiftlik, 476 su değirmeni, 1 700 köle, 2900 at, 1106

75

deve, 100 gümüşlü ever, 500 altın ve değerli taşlarla donatılmış eyer, 200 zırh, 1500 gümüş kaplı tolga, 130 çift altın üzengi, 700 murassa kılıç, 1000 gümüşle donatılmış mızrak, 800 mushafı şerif (130 adedi citli), 5000 çeşit kitap, 7800 duka altını, 1 1.200.000 akçe değerinde 32 cevahir.

Rüstem Paşa'nın İstanbul Rusçuk ve Suriye'deki Hama Şehrinde inşa ettirdiği cami, medrese ve imaretler ve vakfiyeler bu hesabın dışındadır.

Rüstem Paşa bu kadar serveti nasıl toplamıştır? Bu naşı servettir ki toplanması için insanın başka hiçbir şeyle uğraşmaması icab eder. Öbür dünyaya da götüremeyeceğine göre, insanın bu kadarı karşısında da aklını kaybedeceği geliyor. Tarihte, altının da incinin de, mücevheratın da paranın da beş para etmediği durumlar pek idzla değildir. Her halde insanlık onlardan ibre! almalıdır... ..

76

MİMAR SİNAN VE SU

16. Yüzyılın ortalarında İstanbul'da büyük bir su sıkıntısı vardı. Bir at yükü su onbeş akçeye satılıyordu. Kanuni Sultan Süleyman, bu işin hallini her zaman olduğu gibi Mimar Sinan'a havale etti. Bütün masrafları kendisi karşılayacaktı. Sinan eski kemerleri onardı; yenilerini yaptı, su yollarını ıslah etti. Dokuz yıl sonra şehir bol suya kavuştu, İstanbul'a kırk tane yeni çeşme yaptırıldı. Getirilen suya da bu sebeple "Kırk Çeşme Suyu" denildi.

Gel zaman git zaman, Kanuni hayattan ayrıldı. Sinan ise Süleymaniye'deki evine çekildi. Bu evde, Kanuni'nin kendisine mükafaat olarak verdiği bir lüle suyu vardı. Onu çekemeyen komşuları, izinsiz su kullandığı ihbar ettiler. Kadi'nin yaptırdığı araştırmada, gerçekten evinde su bulunduğu anlaşıncı Sinan divana çağrıldı. Sordular:

"- Evinde bir lüle su olduğu doğru mudur?" "- Evet, doğrudur." "- Ya, nereden peyda eyledin?"

"- Hizmetim makbulü olup, merhum Şahk inan (Kanuni) hazretleri ihsan ve inayet buyurdular." "- Ya elinde ferman var mıdır?" "- Yoktur. Suyu ihsan buyurduklarında ferman dahi istemeye hicap ettim."

Divan, hizmetlerini gözonünde bulundurup Mimar Sinan'a ct'îâ vermedi. Ancak, termanMZ su kullanılması yasak olduğundan evinin suyunu kestirdi.

İstanbul'u suya kavuşturan Koca Sinan; yüz yaşına yakın, bir yudum suya hasret öldü...

77

BABA KATİLİNİN SONU

Tarih bir bakıma kahramanların ve büyük adamların tarihidir. Büyük adamlar aynı zamanda, büyük yardımcıları bulup onların hizmetlerinden faydalanmasını bilen adamlardır.

Tarihte devir açmış büyük adamlar, çok defa yardımcıları ile birlikte anılırlar; birlikte yükselip, birlikte düşerler.

Gelmiş geçmiş Osmanlı devlet adamlarının arasında mümtaz bir yer işgal eden, Zincirlikuyu müderrislerinden Cemaleddin Aksarayi'nin torunlarından olan Piri Mehmet Paşa dirayetli ve son derecede dürüst, bilgili insandır. Yavuz'un ve Kanuni'nin akıl hocalığını da yapan bu mümtaz insan yaşı doksanı geçmesine rağmen hâlâ iş başında idi.

inması yorsum teki 3 BJ OJ	ürdüğü 'dan soı er	:imiyeti •di: 03 iria cra N ŪJ	vergileri :en Vez ûj	abul edi ildi. <?	'apılan ûj —*	de bir k "H. 5"	gelmez 03 3	lup etrr, lekl	ethetmt varı	ir fark N
' bütü r. Biz tim	ikin si lan	03 3 :esare —î 0 fD	'mak er ûj N	'ened O 7T	oj 3	Cl 03 cra. C: ÇT	Q_	—< BJ 03 3 N	o c on	er zin N
n' deni	ibul	men 03	<alel	r taz	asın	o_ o	on ŪJ	—t	c	ayia
N 03 'de ha kadar	03		rt>	3	o_	3	oT	03		
.on 3 CfQC	3 03 N O	:anım; 2 "D OJ 7T OJ cra	ri iade 03	linat ö Q_ 03	a ise on ŪJ	anma -< OJ	1 evve 7T	[miş o o.	?stik. —	ir kra er
iyet lam	a nda	er ona	3 03 7T	3	Cl	"O ildi.	3 den	N ıuz.	ise, yer	7T M 3

ŪJ
 g < ru u ^
 Bj ûj~ c- -^ ^ -1 s; Q- -
 03 7T
 t- 03 5 O
 *^ 3 rjQ(
 it >n O-c
 -^ — oj —
 5' ^" 5: q
 ^ BJ -J
 0Q< C:
 c —
 3 03
 BJ -3.
 : fD -*"
 fl < 00 <
 qj &j O" ro
 er "O £. n
 5 ? m ^'
 ocn r" fD
 7T < 3
 C: O) 03
 ûj
 3 9:3 5
 5 3 BJ
 % c oj oj 5
 ! S < nT 3
 N
 (D
 CL 3 0)
 -<
 03 "O =
 o. ol ro
 BJ 03 ^. i
 OJ
 N cl
 ot - p: !=?
 î
 r3 5
 fi) -s ^: s ^r ,7^' tn

5" ?
 ŪJ 03
 cra< O
 w- ^ 3
 =; er
 - CL
 =L- er 2 ~» oj -<' 2
 s ^ «! -!
 W3J 3 p
 BJ on oj <-, fi> -i
 - 3
 03 PJ c~)
 oj 3 3 o
 BJ
 C CL
 N 03
 C 7T
 ? !< X !E.
 O)
 oj
 - Q-!< OJ ,
 tL. - 3 O 03
 7T OJ
 ?" C
 3 51 E. /T
 ŪJ
 03
 fD
 C/I 3
 cra
 3 03 —
 3 °^_ B3
 - 3 ^"-<1 - oT
 OJ. O) BJ
 3CTO< 7T-
 o. ?r
 §' O_ OJ
 3 g-|
 03 ^, —
 03 Zi. 3
 N fi>
 3 3
 fD
 fD
 "<- OJ
 -! <
 C 03 7T BJ
 cra ūj 5. er-
 3 ^ 5T
 os -!
 03
 «i. n 3 •<
 fD 03
 CTO' -<
 C 7T BJ
 cra 9- E
 03
 (t (D
 n- 3 n
 — cra
 îL 3-
 03 ŪJ
 3 - ^ !=|| m
 ūj ü- 5 =

03
 J 3 O:
 B
 >
 7T =;
 3S_i a- a- 3 *~ qo<
 ? S ^
 fD O) fD OJ
 3 T3 -
 fD
 03 N - 03 C- 03
 fD
 CO =.
 3 T3i
 —J ÜJ —
 ao
 3 -a
 3 "^
 BJ -• <
 O) -
 !< C:
 C 7^
 -! O)
 m 3 c: (T
 O BJ «
 BJ — 3
 03
 3 = 8-
 fi)
 03
 C Q.%
 on ÜJ 15 BJ
 ~- 3 İ <
 —! 03 oon 03
 h; 3 p_ <y, O OJ 3
 Cü fü
 O ^

3 =5 N
 m

Sana itaat ve boyun eğmeleri beni sevindirecektir. Bu öğüt dolu mektubumu gazi kullarım önünde okuyup, büyüklere itaat Allah'a ve Peygamberine itaat demektir. Hadisenin kutsal anlamını onlara bildirsin. Seninle kuşatmada olan kullarıma verdiğin ödüllerin bütünü bizce de iyi karşılanmıştır. Hepinizi Ulu Allah'a emanet ederim."

Teşekkümâmeyi dinleyen Tıryaki Hasan Paşa hüngür hüngür ağlamaya başladı. Mektubu okuyan Faizi Çelebi'ye: "- Ben ağlamayım da kimler ağlasın, oğlum. Ettığımız küçücük hizmete karşılık bize padişah vezirlik vermiş. Padişah mektubu yazılmış. Devletin vezirliği benim gibi kocamışlara verilir. Padişah mektubu küçük hizmetlere yazılır oldu da ona ağlarım oğul" diye cevap vermiştir.

84

ÇOLAK HASAN

Türk terbiye üçgeninin en önemli ayaklarından biri de okul ve kışladır. Askerlik ocağı; ham ruhların piştiği, dostluğun, kardeşliğin el ele vererek koşup kaynıştığı Peygamber ocağıdır. Her Türk insanı annesinden asker olarak doğar; vatani ve milleti için yeri gelince canını ve kanını vermekten asla çekinmez. Kahramanımız Çolak Hasan'da bu vasıflara fazlasıyla sahip

yiğit vatan evladıdır.

Hasan, yeniçeri olmak istiyordu; bu heyecanla acemiler ocağına başvurduysa da elinin çolak olması dolayısıyla bu arzusu yerine getirilmedi. Boynunu büken ve hıçkırarak ağlayan Hasan; "Hiçbir zaman savaşa katılamayacağım ve yeniçeri olamayacağım" dedi.

Devrin büyük âlimlerinden Hoca Sadeddin Efendi, sarayın bahçesinde gezintiye çıkmıştı. Hasan'ın ağlamasını duydu ve sesin geldiği tarafa doğru yürüdü. Hasan'a niçin ağladığını sordu. Hasan çolak elini arkasına saklayarak, gözyaşlarını gizlemeğe çalışıyordu. Hoca Sadeddin Efendi: "- Derdini bana söyle de bir çaresini bulmaya çalışalım" dedi.

Hasan; "Çaresini bulamazsın" deyince, Hoca; "Sen yine söyle" dedi.

Hasan yaşlı gözlerini Sadeddin Efendi'nin gözlerine

dikerek:

"- Padişah Efendimiz düşman üzerine sefer düzenlenmiş, fakat ben gidemeyeceğim. Hayatım boyunca hiç 85

asker olamayacağım ve sefere katılamayacağım. Bir süre önce beni acemiler ocağına almadılar. Eğer o zaman alsalardı, belki şimdi ben de sultanımızın ordusuna katılır, savaşa giderdim" dedi.

Sadeddin Efendi bir süre düşündükten sonra: "- Seni harbe götürüleceğim. Orduda sadece muhاریpler yoktur. Pek çok kişi de orduya hizmet eder. Ama savaşta önemli olan he türlü hizmeti yapmaktır. Hizmetin küçüğü büyüğü olmaz. Herkes elinden geleni yapar, sen de mutfak hizmetçisi olacaksın" dedi.

1596 senesinin Haziran ayında, Padişah III. Mehmed ordusu ile Avusturya seferine çıktı. Çolak Hasan da bu ordunun mutfak görevlileri arasında yer almıştı. Eğri kalesi alındı. Haçova'da düşmanla karşılaşıldı. Türk Ordusunda büyük bir panik başladı. Öncü birlikleri olan Kırım atlıları bozulup geri çekilmeye başladılar. Ön saflardaki bu bozgun arkalara da bir çözölme olarak yansıdı. Fırsattan istifade eden düşman, padişahın otağına saldırdı.

Bu sırda ordunun geri hizmetini görmekte olan vazifeli olanlar, mutfak çadırının önüne toplandılar. Hasan ise, mutfak çadırından ayrılmış, çarpışmaları seyreliyordu. Ordunun bozulduğunu görünce hemen koşarak, mutfak çadırının önünde toplanmış olan kalabalığın karşısında nefes nefese durdu:

"- Ne duruyorsunuz? Kafir, Sultanımızın otağına saldırıyor. Birşeyler yapmazsak, Otağ-ı Hümâyûnu düşman çizmeleri kirletecek. Ellerimiz bağlı bekleyemeyiz. Biz Türk değil miyiz? Bir ordunun mensubu değil miyiz? Analarımız bizi hangi günler için doğurdu? diye bağırdıktan sonra, mutfak çadırına girerek direklerden birinde asılı olan baltayı kapdı"İsteyen arkamdan gelsin" diyerek oradakileri coşturdu. Herkes ne bulduysa eline alarak, Hasan'ın peşine takıldı. Kiminin elinde bıçak, kiminin elinde satır, kiminin elinde kepeç 86

vardı. Hatta bazıları ucu yanmış odunlarla hücumla katılmışlardı.

Hasan sultan otağına iki metre yaklaşmış olan düşmana baltasını öyle bir savurdu ki kafirin zırhı göğsünde parçalandı. Bir anda düşman neye uğradığını anlayamadı. Kafalarına yedikleri kepeçler ve odunlarla paniğe kapıldılar. Allah Allah sesleri ortalığı cınlatmaktaydı. Savaş bir anda tersine dönmüş, düşman askeri dağılmış, kaçmaya başlamıştı.

Fakat bu zaferin kazanılmasında Hoca Sadeddin Efendi ile birlikte büyük rol oynayan Çolak Hasan ağır yaralandı. Hasan Sultan'ın çadırına getirildi. Bir ara gözlerini açtı. Çadırın kapısında Padişah'ın girmekte olduğunu görünce:

"- Çok şükür, çok şükür padişah otağına kafir girmedi" diyerek son nefesini verdi. Çadırdaki dualar, şehidlerin acısı, zafer sevinci ve gözyaşı birbirine karıştı.

87

ÇOCUĞUNDA İMAN OLAN ORDU MAĞLUP OLMAZ

İslamla yatıp, İslamla kalkan, ilâh-ı Kelimetullah aşkı ile yola çıkarak kıtaları birbirine lehimleyen Osmanlı Türklerinde, İslamı yaymak yolunda şehit olma inancı 7'den 70'e herkeste bir mefkure haline gelmişti. Bu yüzden çıkılan harplerde sık sık ordu saflarında ayıklama yapılır küçükler, kötürümler, hastalar zorla geri çevrilmek mecburiyetinde kalınırdı.

1638'de Sultan IV. Murad Bağdat seferine karar verdiği sırada, böyle bir ayıklama yapmaya mecbur olmuş:

"- Orduyu Hümâyûnda, bıyığındaki tarak duracak kadar yetişmiş yiğitlerden başkasının istemiyorum. Çocuklar ve yaşlılar içimize katılmasın" diye ferman mecburiyetinde bile kalmıştı.

Buna rağmen henüz bıyığı terlememiş bir genç sadrazama şiddetle ısrar ederek, Bağdat seferi ordusuna katılmasına müsaade etmesini ıstıraham etti.

Çocuğun ısrarına dayanamayan Sadrazam, Padişah 'ın gözüne çarpması korkusuyla mekkârelerden birinin sırtına sardığı bir sandığın içine bu delikanlıyı saklayarak, cihad ordusuna katılmasını teklif etti.

Osmanlı ordusu yola çıktı. Biraz sonra ordu, başlık yerden geçmişti. Sultan Murad, bütün mekkârelerin aranmasını, askerlerin geçtikleri baş-bahçeden haram birşeyler koparıp kopartmadıklarının tesbitini istedi. Çünkü kursağında haram lokma olan asker savaşamaz, savaşa bile muzaffer 88

olamazdı.

Arama sonunda, hiçbir askerin haram olan tek bir meyve de olsa almadığı anlaşıldı ama, sandığın içinden çıkan gencin ne olduğu pek anlaşılamadı. En sonunda işin farkına varan Dördüncü Murad, huzuruna getirttiği delikanlıya:

"- Geldiğin yere dön" ihtar, gencin korktuğu en büyük ceza idi. Nitekim:

"- Padişahım, sandığınız kadar çocuk değilim, bıyıklarımda tarak durur" diye karşılık veren delikanlı, cebinden çıkarttığı tarağı, üst dudağının üzerindeki belli belirsiz san tüylerin üzerine öyle bastırdı ki bir anda dişleri dudak etine gömülen tarak, saplanıp kaldı,

Sultan Murad gözlerine inanamadı. Delikanlının dudaklarından kıpkırmızı kanlar akıyordu. Bu hareketi ile genç delikanlı, askervari bir esas duruşla, bıyığında tarak duracak kadar yetişkin olduğunu, cihad ordusundan geri çevrilmemesini ispat ediyordu.

Gencin dudaklarından aşağı süzülen kanlarına hayretle bakan Padişah, sakallarından aşağı gözyaşları yuvarlanırken:

"- Adın ne senin yiğidim? diye sordu.

"- Adım Osman'dır Şevketlüm" deyince, IV. Murad emir verdi:

"- Osmanımı sakladığınız sandığı kırınız. Kendisini öncü kuvvetlerinin serdarı tayin ettim. Orduyu Hümâyûnumun ; en önünde yürüsün; fethin müyesser olacağına şimdi inandım. Çocuğunda böyle bir iman olan bir ordunun mağlup olmasına

imkân yoktur."

Osman, küçük vücudu, fakat dağ gibi imanı ile Bağdat kalesine ilk tırmanan ve sancağı kalenin burcuna tek başına dikip dalgalandıran birinci kahraman oldu. Bundan sonra adı. "Genç Osman" olarak tarihin altın sayfalarına yazıldı.

89

I

BİR DAKİKALIK SALTANAT

Dünya bir handır; bugün misafir olan ertesi gün burayı terke edecek ve yerine yenileri gelecektir. Bu durum sonsuza kadar devam edip gidecektir. Cahit Sıtkı'da Otuzbeş yaş şiirinde" Bir dakikalık saltanatın olacak/Taht misali o musalla taşında" derken bu gerçeği ne güzel anlatıyor. Önemli olan nedir? Misafir olarak geldiğiniz bu dünya arenasında hoş bir şada bırakıp hem vatandaş hem de kulluk görevimizi sadakatle yerine getirmek değil midir?

Osmanlı sultanı III. Mustafa Laleli camiyi bitirdiği günlerde, kendisine bu civarda derin hikmet ve sırlarla dolu bir velinin yaşadığını söylerler.

Sultan Mustafa; göğsünün üzerine taktığı bir lale ile oturan zatı merak edip, ziyaretine gider. Karşılıklı konuşmalar, sual ve cevaplar birbirini takip eder. Bu ara padişah dünyada en büyük nimetin ne olduğunu sorar. Veli zat:

"- Dünyada en büyük nimet, yiyip içtikten sonra def-i hacettir" der.

Sultan Mustafa bu cevabı beğenmez; hatta bir bakıma kaba bir mânâ taşıyan bu nezaketsiz cevaptan sonra kalkıp gider. O gece yediği yemeği, içtiği suyu dışarı çıkaramayan Sultan; sancılarla sabahlara kadar sarayın içinde dört dönüp kıvrınmaya başlar. Güç bela eriştiği şafak vaktinde, alel acele abdestini alır, namazını kıldıktan sonra, doğruca Laleli Baba'nın evine koşarak durumu en ince noktasına kadar anlatarak

90

kurtulması için dua isteğini yalvarırcasına anlatır. Bunun

üzerine Laleli Baba:

"-Allah'ın nice nimetlerine sahip bulunduğunuz halde, alışkanlık sebebiyle bunların kıymetini bilmiyoruz. Yiyip içtikten sonra def-i hacet etmenin ne büyük bir nimet olduğunu öğrendiniz değil mi?" der ve ilave eder:

"- Eğer yaptığınız şu camiyi bana bağışlar ve padişahlığınızı da bütün selahiyetleriyle birlikte bana bırakırsanız, kurtulmanız için dua ederim. Camiyi derhal bağışladığını bu andan itibaren "Laleli Camii" olduğunu bildiren III. Mustafa Saltanatını veremeyeceğini ifade etmek isterse de artık tahammülü tükenmekte olduğu için Saltanattan da vazgeçtiğini yeterli içinde bulunduğu sıkıntıdan biran önce , kurtulması için dua etmesini rica eder.

Laleli Baba, o zaman şu karşılığı verir:

"- Bir saltanatki, bir def-i hacete feda ediyorlar, doğrusu buna saltanat demeye bin şahit ister"

Nice servet ve nimet içerisinde yaşayıpta şükür etmeyi bir türlü aklına getiremeyenlere, birkaç yıl sürecek ömür için bütün dünyayı isteyenlere, yukardaki sözler bir defa daha ibret olsun.

91

NAMAZIN BOZULDU MU?

Yaşının yetmiş geçmiş olmasına ve okuma yazma bilmemesine rağmen IV. Mehmed zamanında Sadriazamlık makamına oturarak Osmanlı devletini anarşiye boğmuş olanları birer birer temizleyen Köprülü Mehmet Paşa'nın oğlu Fazıl Ahmet Paşa sadriazam olduğu zaman henüz yirmialtı, yirmiyedi yaşlarında bir delikanlı idi. İlk seferinde Avusturyalıları yenerek, "Uyvar önünde bir Türk" sözünü dünyaya söyletmişti.

F. Ahmet Paşa'yı bu sefer daha büyük bir mücadele bekliyordu; Girit. Yirmüçyıldan beri devleti uğraştıran ve pek çok Türk askerinin hayatına mal olan Girit fethini tamamlamak üzere adaya çıktı, ikibuçuk sene uğraştıktan sonra Kandiye kalesini zaptederek Girit adasına tamamıyla hakim oldu. Bu savaşta yüzbin asker kaybettiğimiz düşünülürse Girit seferinin milletimize ne türlü fedakarlıklara mal olduğu kendiliğinden ortaya çıkar.

Kahramanımı/ Gazi Zeynel bu savaşta Fazıl Ahmet Paşa'nın yanında savaşmış alavbevlerinden biri idi. Zeynel Bey sınır boyu gazileri arasında yetişmiş, ecdada saygı dine bağlılık, devlete itaat hisleriyle yüklü, tam manasıyla dini bütün bir mert adamdı. Ona göre hayatta bütün başarılar ve muharebede zaferlerdin gücüyle elde edilebilir, aynı duygularla birbirlerine bağlı olan erler gönüllerindeki iman gücüyle emellerine ulaşırlardı. Zeynel Bey'in hatı/ı-ı ecdadının kahramanlık menkıbeleriyle dolu idi. Rüyalar ndan bile çoğu zaman kılıç

92

şakırtıları, tekbir sesleriyle uyanırdı.

ibadet onun gözünde bir askeri zafere götüren en güçlü, en sağlam vasıtalarından biriydi. Savaşta şehid olmayı ise gazilik hayatının ulvi bir sonucu sayıyordu. Bu yüzdendir ki Zeynel Bey düşmanın topundan, tüfeğinden korkmaz, en tehlikeli anlarda bile düşman saflarına atılmaktan geri durmazdı.

Bir sabah Kandiye surları top ateşiyle sarsılırken Zeynel Bey de erkenden kalkmıştı. O sabah düşmana karşı hücum geçilecekti. Kendi birliğinin yapacağı hareketi dikkatle tertipledi. Top sesleri durmuş, ortalığı fırtına kopmadan öncekine benzer bir sükûnet kaplamıştı. Zeynel Bey'in içinde bir sevinç vardı. Bu hücumu kendi birliği de katılacağı için seviniyordu. F. Ahmet Paşa'ya hayranlıkla bağlı idi. Bir başarı elde ederse onun takdirine mazhar olacağı anı düşünüyordu, hücum vaktini sabırsızlıkla bekliyordu. Kendisi hakim bir tepede idi. Hücum başlıyordu, namaz vakti de geçiyordu.

Zeynel Bey muharebenin en dehşetli anlarında bile namazını kılmaktan geri kalmazdı. Bu seferde öyle yaptı; tam bir sükûnet içinde namaza durdu. Bir dakika sonra Kandiye siperlerinde müthiş bir ateş tufanı başladı. Düşman, Türkler'in hücumu kalkacaklarını sezmiş, daha önce topçu ateşine başlamıştı. Ateşler gerçekten müthişti. Osmanlı siperlerine yağmur gibi gülle yağıyordu. Zeynel Bey kulakların zarlarını yırtan gürültülere hiç aldırmadan tam bir sükûnet içinde namazını kılmaya devam ediyordu ki, birden kulakları sağır eden bir patlama ile büyük bir gülle gelip namdz kıldığı yerin

önüne düştü. Zeynel Bey hiçbirşey olmamış gibi namazına devam etti. Ama tam secdede iken bu m>Hr müthiş bir taraka ile patladı. Mermi parçaları yukarı doğru-ı dağılmış, kendisine isabet etmemişti. Namazını bitiren Zeynel Be\ dogiuca F. Ahmet Paşa'nın yanına koştu ve dedi ki; "Meimı parelenmedikçe 93

başımı secdeden kaldırmadım, ziyadece öyle kaldım. Acaba namazım bozuldu mu?"

F. Ahmet Paşa ölümünden zerre kadar korkmayan Allah korkusunu ve vatan sevgisini her türlü endişenin üstünde gören bu gazinin düşüncesine hayran kaldı. Ve bir ke^e içinde yüz altın ihsan etti.

Üç kıt'a yedi iklime yayılıp; oralara adaleti, şifayı, insanlığı götürmüştük, imanımızla ayakta kalmışızdır. Ne zaman inanç zaafa uğramışsa arkasından çalkantı ve çöküntü başlamıştır...

AH MEL'UNLAR

Deli Petro'nun "Sıcak denizlere" inme projesini adım adım uygulayan ve bu hususta ilk engelin Osmanlı Devlet'i olduğunu bilen Rusya'yı, 1774 Küçük Kaynarca Barış'ı da tatmin etmemişti.

Ruslar Petersburg'da Avusturya ile Osmanlı Devleti'nin topraklarını paylaşan "Rum Projesi" adını verdikleri bir anlaşma yaparak birkez daha topraklarımıza çullandılar. Böylece 1787-1792 Osmanlı-Rus savaşı başlamış oldu.

Osmanlı- Rus kapışması bütün şiddetiyle Tuna boylarında sürüyordu. Aslanlar gibi mücadele edilmesine rağmen, Ruslar bir türlü mağlup edilemiyordu. Üstelik Kırım'da elden çıkmış, sınırlarımıza saldırılar artmıştı. Yer kazanılan zaferler ise, yenilgileri unutturacak seviyede değildi.

Padişah I. Abdülhamit çaresizdi. Vatanından koparılan her karış toprak, yüreğinden de birşeyler koparıyor, içi kan ağlıyordu.

Birgün Koca Yusuf Paşadan bir mektup getirdiler. Hemen okunmasını emretti. Özi kalesinin düşman eline geçtiğini ve 25 bin masumun Ruslar tarafından kahpece öldürüldüğünü öğrenince sarsıldı.

"- Ah, mel'unlar" diye bağırdı. Ve tahtına yıkıldı. Durumu hekimbaşı Hasan Ağa'ya bildirdiler:

"- Yetiş hekimbaşı, efendimize bir hal oldu."

Hekimbaşı, padişahı muayene edince durumu anladı. Üzüntüden felç gelmişti. Bu hastalık eskiden "Nüzul" olarak

95

94

bilinirdi. Hekimbaşı acı gerçeği Abdülhamitten saklamak, onu daha fazla üzmemek için bir kelime oyunu yaptı:

"- Hünkarım, tasa etmeyiniz, nezleden başka birşeyiniz yok"

"- Nüzul" u "nezle" ile değiştirmiş, fakat padişah bu inceliği zekasıyla sezmişti. Acı acı gülümseyerek:

"- Hasan Ağa" dedi, "Padişahına iyice bak, bu son hizmetindir, artık padişahını elinden aldırın."

Bu sözleri duyan hekimbaşı kendini tutamayarak hıçkırmaya başladı. Biraz sonra da Sultan I. Abdülhamit öldü.

96

KANDİYE FATİHİ

Ege'de büyük bir adada, iki seneyi aşkın zamandır kıyıya vuran dalgalar, Osmanlının sabır, cesaret ve azametini terennüm etmektedir. Esen rüzgârlar âdeta İstanbul'a zafer müjdesini götürmek için sabırsızlanıyor. Başta Kandiye kalesi ve bütün Girit, Osman-ı sancağına kucak açmış, burçlarda dalgalanacağı zamanı bekliyorlar.

Ordunun başında ciğerlerinden rahatsız Fazıl Ahmet Paşa var. Tecrübesiz, ama yılmak bilmeyen bir azim sahibi. Kandiye kalesini iki sene üç ay yaz kış demeden kuşattı. Kışın sabahtan akşama kadar çamur içinde asker arasında dolaşır, onların sırtlarını okşar, manevyatlarını yükseltirdi. Akşam olunca, yorgun argın çadırına döndüğünde bütün yorgunluğunu dindiren ihtiyaç biri ile karşılaşırdı. Bu ciğerparesinin rahatsızlığını bilen ana yüreğinin verdiği merhametle yaralarına merhem olmak için gelen ihtiyaç anacığından başkası değildir. Gün görmüş kahır çekmiş, saçları ağarmış Saliha Hanım, hep oğluyla beraberdir. Fazıl Ahmet Paşa, her akşam anacığının dizlerine kapanır; "Ah anacığım, bugün de kale teslim olmadı" derdi.

Saliha Hanım, yiğit oğlunun omuzunu okşar; "Bugün olmadıysa inşallah yarın olacaktır. Sen Kandiye fatihi olarak İstanbul'a döneceksin, ben de fatihin anası olarak hacca gidip sevgili Peygamberimizin yattığı toprağa yüz süreceğim" derdi. Nihayet o gün geldi 5 Eylül 1669'da Kandiye teslim oldu. Akdeniz bir Türk gölü olarak bu fethi selâmlıyor; Ege Deniz'i bile sevincinden yerinde duramıyordu.

97

ÜÇ DÜŞMAN

Üçüncü Selim'in saltanatı, Napolyon Bonapart'ın dünya egemenliği kavgalarına rastlar. Osmanlı Devleti'nin kendi safında olmasına değer verdiği için, İstanbul'a kıymetli bir asker diplomatı elçi olarak göndermişti: General Sebestiyan. O da Napolyon gibi Korsikalı idi.

Fransız elçisi "Nizam-ı Cedid (Yeni Düzen)" hareketini tacı ve başı bahasına yürütmeğe çalışan aydın kafalı, sanatkar ruhlu Padişah'la çok dosttu. O günlerde İngiltere ve Rusya, elele, Osmanlı Devletine karşı savaşa hazırlanıyorlardı.

Üçüncü Selim dertli ve endişeli idi.

Sebestiyani Padişahı teselli etmek istedi, dedi ki:

"- Siz, İngiltere ve Rusya'dan ne korkuyorsunuz? Sizin daha tehlikeli üç düşmanınız var ki, onlardan kurtulabilir veya onları kendinize dost yapabilirsiniz, emin olun şevketmeap, Türklerin karşısında hiçbir düşman dayanamaz."

Sultan Selim şaşırmıştı:

"- Kim bu üç düşman?"

"- Arz edeyim Efendimiz... Üçü de dilinizde (T) harfi ile başlıyor: Tembellik, tevekkül, teseyyüp, yani adamsendecilik. Bunların yanında, aslında güzel ümitler müjdelemesi gereken, fakat sizlerin çok zaman ihmallerinize kalkan yaptığınız,

inşallah, maşallah, fesuphanallah... ilk üçünden kurtulup, son üçünü de gayretlerinize mesned (dayanak) yapabilirseniz tekrar edeyim Sultanım, Türklerin korkacağı düşman kalmaz..."

98

KAFA VE YUMRUK

ViyanaTürkün içindeki sızısı, onun son Kızıllema'sıdır. 1 529'da misafir olduğu bu beldeye, 1683'de Merzifonlu Kara Mustafa Paşa ile ikinci defa uzanır. Merzifonlu büyük bir ordunun başında, menzilleri birer birer geçerek hülyalarını süsleyen Viyana'ya ulaşır ve şehri hemen kuşatır. Viyana bunaldıkça bunalır, düşmeye yakındır; yakındır ama, Haçlı müsaade edecek midir?

Papanın çağrısı üzerine Leh (Polonya) kralı Jean Sobieski 60 bin kişilik bir kuvvetle harekete geçer. Gelen orduyu Kırım hanı karşılayacak, nazlı Tuna'dan geçirmeyecektir.

Murat Giray ise Osmanlıya kırgın ve kızgındır. Sobieski'nin geçişini bir ağacın gölgesine oturarak seyreder; Osmanlıyı iki ateş arasında bırakır. Böylece 60 günlük kuşatma boşa gitmiş, hezimet başlamıştır; herkes başının çaresindedir. Merzifonlunun dizleri tutmaz, gözleri görmez olur. Kendisini Belgrad'a güçlükle atar. Yollar ölümlerle ve yaralılarla dolmuştur. Kara haber İstanbul'a tez ulaşır. Merzifonlunun hasımlarının ağızları kulaklarındadır, fındık kırıp oynamaya başlarlar ve üstelik padişah IV. Mehmed'i de kandırıp idamına ferman alırlar. Serdar yolda iken de ferman yetişir. Namazını kılıp, duasını yapan Merzifonlu Kara Mustafa Paşa "hüküm Allahtandır" diyerek sükûnetle boynunu yağlı kemende uzatır. Faciayı seyreden Fındıklı Mehmed Ağa, asrımızın devlet adamlarına dünya durdukça ibret olacak şu

99

sözleri söyler:

"- Kula zafer müyesser ola... Yoksa devlet kapısı öyle iki taraflı aynadır ki, bir tarafından şevket ve ikbal, kıl kadar farkla mevt (ölüm) ve idbar bulunur"

Bozguna uğrayan Osmanlının silah, cephanesi, her türlü araç ve gereçleri ve ordu ağırlıkları düşman eline geçer. Merzifonlu'nun meşhur otağı da bunları arasındadır. Düşmanın eline geçen silahların büyük bir kısmı Osmanlı toplardır. Bu topları eriten Avusturyalı onlardan 22.5 ton ağırlığında kilise çanı yaparak, St. Stephan Katedrali'nin 120 metre yüksekliğindeki kulesine takmıştır. Bu çanın özelliği üzerinde altı adet Türk kafası (kabartma)nın olmasıdır.

"Tek dişi kalmış" Avrupalı, güya kuyruk acısını azaltmak, unutmak için asırlardır, günde bilmem kaç defa bizim kafamızı dövdüğünü sanarak intikam almaktadır. Aslında, Hilâl karşısında hüsrana uğrayan Avrupalı, kendi kafasını doğduğunun farkında değildir.

Türkün nalını ve mihini toplayarak, tarih yaratan ve asırlardır ekmeğini yiyip devlet olduğunu zanneden Avrupalının, Haçlı ruhu ve ilkelliği devam edecektir. Çünkü, onun fitratında riya, kalleslik, arkadan vurma, dahası da ölüm ve zehir vardır. Sayısız zaferler kazanarak altı asır Avrupaya efendilik ve babalık yapan Türk, hiçbir zaman gurura kapılmamış, çocukların bile güleceği böyle bir basitliğe hayatının hiç bir devresinde yer vermemiştir. Çünkü Türk, kuru bir kavganın adamı değildir.

Kinini her fırsatta kusmaktan zevk alan Avrupalı, yine böyle bir basitliğini Sultan Abdülaziz'in, Fransa'ya yaptığı seyahat esnasında da sergilemiştir. Sultan Aziz o sıralarda açılan bir serginin şeref misafiri olur. Abdülaziz'in altın madalya ile ödüllendirdiği eşyalar arasında yeni yapım, ayaklı bir dikiş makinası da vardır. Bunun teşhir edildiği bir pavyona,

100

ziyaretçilerin hoşça vakit geçirmesi için bir âlet konmuştur. Dileyen, üstü çuha ile örtülü ve bir yaya bağlı topa var gücüyle vuruyordu. Yuvarlak nesne, arkasına yerleştirilmiş 10 santimetrelik bölmeli tahta üzerine kayıyor, durduğu rakam, vuranın kuvvetini ölçüyordu. Üzerine yumruk vurulan topa da "Türk Kafası" adını takmışlardı. Gücünü ölçmek isteyenler, bu "Türk Kafası" na vurup duruyorlardı.

Türk sultanının bu pavyona uğrayacağı, hele âleti inceleyeceği kimsenin aklına gelmemiş. Ama olan olmuş, kendisi yaman bir güreşçi olan ve kuvvete dayalı şeyleri seven Sultan Aziz, âleti merak etmekle kalmayıp adını da sorup öğrenmiş, canı bir hayli sıkılmıştı. Hemen arkasında yer alan Halil Paşa'ya dönerek dinamometreyi göstermiş; "Haydi Halil, şunlara Türk kolunun gücünü göster" talimatını vermişti.

İri cüssesi sultanından geri kalmayan Fransız Harp Akademisi mezunu Paşa, pelerini sırtından atıp, bir yumruk indirince top minverinden fırlamış, dinamometre dağılmış, şaşkın bakışlar arasında:

"- Bu Türk kafası değil. Türk'ün kafasına vurulmaz. Bu ancak Avrupa kafası olmalı ki, bir vuruşta dağıldı..."

101

TUNA AKMAM DİYOR

Tarihimizde "93 Harbi" diye geçen 1877-1878 Türk-Rus Savaşı, tarihimizin dönüm noktalarından biridir. Ruslar doyr>->k bilmez bir iştah ile Türk topraklarını yutmak, Deli Petro'nun vasiyetini adım adım uygulamak için bir daha üzerimize çullanmışlardı. "Hanların Gülbahçesi" Kırım, Karadeniz'in kuzey ve doğu kıynarı elden çıkmıştı.

Türkiye her zaman olduğu gibi yine yalnız başınaydı. Ruslar'ın ılık sulara inmesiyle dünya dengesinin altüst olacağından korkan devletler araya girdiler. Çetin pazarlıklar yapıldı. Çar II. Aleksandr, Türkiye'nin bir paçası olan Karadağ prensliğine "Nikşik" kazasının verilmesi karşılığında savaşı önleyeceğini bildirdi.

Devlet adamlarımız bu teklifi şiddetle reddettiler. İngiliz yardımı da akim kaldı. Osmanlı Devleti Rus devi ile yalnız başına kaldı. Türk Devleti de henüz devliğini muhafaza ediyordu ama, Koca Ragıp Paşa'nın dediği gibi, "Dişleri dökülmüş, tırnakları sökülmüş, uzaktan aslana benzeyen bir dev halindeydi." Rusya bu savaşta tek başına değildi: Yunanistan, Sırbistan, Karadağ ve Romanya gibi dört Balkan devletini de yanına almıştı.

Ruslar çok geçmeden iki ana koldan batıdan ve doğudan Türk topraklarına girdiler. Fakat Plevne'de öyle bir kayaya çarptılar ki neye uğradıklarını şaşırıldılar. Bu yalçın kayanın başında Gazi Osman Paşa bulunuyordu.

I ve"II. Plevne savaşında yenilen Çar II. Aleksandr ve 102

kardeşi Grandük Nikola, son Rus ihtiyatlarını Plevne önlerine getirmişlerdi. Ruslar'ın elinde artık birşey kalmamıştı. Ne varsa Türk cephesine sürmüşlerdi. Bununla da yetinmeyen Çar, 50.000 kişilik Romen ordusunu, Romanya prensi I. Karol'e şu meşhur telgrafı çekerek, imdada çağırıyordu:

"- imdadımıza gel. istediğin gibi, istediğin yerden dilediğin şartlarla Tuna'yı geç. Acele Plevne'de yardımımıza yetiş. Hristiyanlık, davasını kaybetmek üzeredir."

I. Karol, Plevne'ye yetişti. Romenler, savaşın sonunda istiklallerini kazanmak için cesur bir şekilde savaşıyorlardı. Bununla beraber, Üçüncü Plevne muharebesinde de yenildiler. Osman Paşa 3500 şehit ve yaralı vermesine rağmen, düşmana ağır çok ağır bir darbe vurmuştu. 15.553 ölü veren Rus ve Romenler, taarruzlarını durdurmaya mecbur oldular.

Türk ordusu yardım alamamak bir yana, açlık ve sefalet içinde çırpınıyor, fakat buna rağmen düşmana aslanlar gibi karşı koyuyordu. Müdafaa'nın son haftalarında askere ancak 100 dirhem ekmekle bir mısır koçanı veriliyordu. Asker bu koçanları su bulursa kaynatarak yiyordu. Düşmanın muhasara hattı "Baş Tabya" ve "KaraTabya" adındaki Türk siperlerine 5-6 adım kadar yaklaşmıştı. Öylesine ki, her iki taraf ateşin hafiflediği sıralarda birbirlerine laf atarak yarenlik ediyordu. Bu arada fedakâr bir köylü kadın bir bakraç yoğurt yapmış ve Osman Paşa'ya getirmişti. Büyük kumandan da bu yoğurdu, BaşTabya'daki askere göndermişti. Bu bakraç, Mehmetçiklere sanki cennetten gelmiş gibi oldu. Ateşin kesildiği bir anda başına çökerek kaşıklarını daldırarakları sırada düşman siperinden bir Rumen askeri Türkçe:

"- Nasılsınız Türkoğlu.... ekmeğiniz, peksimetiniz var mı?" diye seslendi

Ahmet Çavuş:

"- Var ya.. Var ya" diye cevap verdi.

Romanyalı:

103

"- İnanmam, bak ben sana kralımızın gönderdiği peksimetlerden attıyorum, sen de sizinkilerden at da inanayım" diye bağırdı ve nar gibi bir peksimeti fırlattı.

Ahmet Çavuş bakraçtan kaşıklarını çeken arkadaşlarının yüzündeki asil kararı anladı, bakracı alarak:

"- Hey Ulahoğlu, bizde yalnız peksimet değil taze yoğurt bile var" diyerek bakracı düşman siperlerine fırt I attı.

Sonra ne mi oldu? Son bir teşebbüste bulunan Osman Paşa sol dizinden yaralanarak esir düştü. Çar II. Aleksandr, Paşa'nın elini sıkarak kahramanca savunmasından dolayı tebrik etti. Paşa'nın harb esiri muamelesine tabi tutulmaksızın Rusya'ya sevk edilmesini emretti. Bu suretle, birçok Rus şehirlerini geçen, her şehirde askeri törenle karşılanan Osman Paşa daha sonra İstanbul'a uğurlandı.

Harbin sonunda bugün üzerinde milyonlarca insanın yaşadığı büyük ülkeler bıraktık. Yeşilköy (Ayastafanos)'a kadar gelen ve Türk topraklarını çekirge sürüsü gibi çiğneyen Ruslar büyük zulümler yaptılar. Rumeli'nin birçok yerlerinde Rus kılıcından kurtulan bir milyondan fazla Türk, asırlık ecdad yadigarı yurtlarından ve her şeylerini bırakarak İstanbul'a ve oradan çeşitli yerlere akıp gittiler. Bu Türk'ün ne ilk ne de son göçüydü.

104

NENE HATUN

Tarihimiz hem cephede erkeğiyle savaşan hem de cephe gerisinde erkeğini destekleyen, kahramanlıklarıyla ün salmış kadınlarla doludur. Hele Millî MücadeleyıllarındaTürk kadını, dünyada eşi ve benzeri görülmeyen bir destan yaratmıştır.

Kadın kahramanlarımızın bir kısmı özellikle Anadolu kadını, kağnısı ile silah, kısırağı ile erzak , sırtı ile mermi taşır, bir kısmı eline silah alır erkeği ile omuz omuza savaşırken bir kısmı da cemiyetler kurarak, mitingler düzenleyerek seslerini duyurmuşlardır. Düşmanla gırtlak gırtlığa savaşanlardan birisi de Aziziye kahramanı Nene Hatun'dur.

1877 yılıydı. Osmanlı-Rus savaşı bütün şiddetiyle sürüyordu. Kasım ayının yedisini sekizine bağlayan gece buz gibi soğuk vardı. Fakat Erzurum.halkı üşümüyordu. Kulaklarına top sesleri geldikçe yürekleri tutuşuyor, vatan aşkı onları yakıyordu.

Gece yansından sonra bütün minarelerden yükselen aynı ses sanki kanlarını dondurdu, yüreklerini soğuttu. Ses şöyle bağıırıyordu.

"- Erzurumlular, gayret vaktidir. Moskof Aziziye Tabyasına girdi. Bu gece Ermeniler bir karakolumuzu basarak kardeşlerimizi boğazladılar. Allahını ve vatanını seven silahını alıp Aziziye'nin imdadına koşsun."

Erzurum'un kenar bir mahallesinde genç bir gelin vardı. Sesi duyunca sanki donmuş, kala kalmıştı. Kocası

105

Moskofla savaşmak için cephede idi. Yaralı olarak cepheden dönen ağabeyi bir gün önce kollarında şehit olmuştu.

Ruslara karşı derin bir kin duyuyor ve içini yiyordu.

Üç aylık bebeğini emzirip beşiğine yatırdı. Yanaklarından öptü ve şöyle fısıldadı:

"- Yavrucuğum. Seni bana Allah verdi. Ben de seni Allah'a emanet ediyorum ve vatanım için savaşmaya gidiyorum..."

Yaşlı gözlerle mutfağa koştu. Et doğradığı keskin satırı kapıldığı gibi karanlığa daldı. Ellerinde balta ve tırpanlarla Aziziye'yi savunmaya koşan kadınlı erkekli kalabalığa katıldı.

Erzurum halkı nihayet Aziziye'ye vardı ve düşmanla gırtlak gırtlığa geldi. Kimisinin elinde orak, kimisinin elinde tırpan, kimisinin elinde satır ve bıçak vardı. Bazısında ise yumruklarından başka birşey yoktu. Gırtlak gırtlığa boğuşuyor, ölmekten asla korkmuyorlardı.

Nene'nin elindeki satır durmadan işliyordu. Nene önüne çıkan Moskof'u deviriyordu. Aziziye'de ikibinden fazla düşman yok edilmışti.

Fakat genç gelin Nene de yaralanmıştı. Yaralarına aldırıyor, güç ayakta durduğu halde satırını işletiyordu. Ancak büsbütün fakattan düşünce yere devrildi. Yine de boş durmuyordu. Sürünerek bir düşman askerini daha hakladı Nihayet Aziziye kurtuldu.

O günden sonra Nene, bütün Anadolu'da "Nene Hatun" olarak tanındı ve Türk kadınlarının sembolü haline geldi. Bütün ömrü boyunca Aziziye'de düşmanın yaptığı kahpeliği anlattı. 22 Mayıs 1955 günü 98 yaşında iken hayata gözlerini kapadı. Ve Aziziye şehitliğine gömüldü.

106

KAYIP SAAT

Tarihimiz baştan başa altın sayfalarla doludur. Bu sayfalardan dev şahsiyetler gürz, kalkan ve mızrakların gölgesinde, mehterin kanlan korlaştıran sesi ile kendilerinden geçip şahlanan küheylanlar üstünde serhadden serhade "Bora" olup esen arslan olup kükreyen yiğitler gülümser.

Dev şahsiyetlerin kimi devlet kurmuş, kimi de ülkeleri üzengisi önünde dize getirerek, Türk ismini üç kıta'yı yedi iklimle yayarak, suya bile perçin vurmıştır.

Yine cihangir Türk milleti, bağrından asır üstü deha M. Kemal Atatürk'ü, çağlarla oynayan fatihler Fatih'i'ni, cihangirler cihangiri Yavuz Sultan Selim'i, Avrupa'yı üzengisi önüne döken Kaipuni'yi ve bunun yanında büyük bilginler, şairler, edipler, düşünürler ve Türkiye'mizi içte ve dışta temsil edip, göğsümüzü kabartan devlet adamları yetiştirmiştir, işte bu grupta yer alan Ahmet Vefik Paşa da tarihimizde ismini altın harflerle yazdırarak, gönüllerde taht kurmuştur.

Hiddet ve şiddetine rağmen bir gönül adamı olan A. Vefik Paşa, aynı zamanda halktan birisidir. Halkın sesi Hakk'ın sesi olduğuna göre, halkında devletine dolayısıyla devlet adamına güvenmesi gerekir, işte bir halk adamı olan Paşa bu güveni zaman zaman vermiştir.

Bir köylü kadın, A.Vefik Paşa'ya müracaat edip, saatini kaybettiğini ve aradığı halde bulamadığını, Vali Paşa'nın eğer gözlüğünü takar ise kaybolan şeylerin bulunduğunu yeni keşfelediklerini, bu sebeple köyünden Bursa'ya geldiğini ifade eder.

A.Vefik Paşa kadının hangi köyden olduğunu ve saatini ne zaman kaybettiğini sorup anladıktan sonra, bir müddet beklemesini emreder. Çarşıya bir adam gönderip, münasip bir saat aldırır, kadını huzura çağırıp, tek gözlüğünü takarak:

"- Hanım, ben kayıpları bulurum amma taze iken bulurum. Sen, vaktini geçirmişsin; şimdi bu saati al kullan; bir daha kaybın olursa kırksekiz saati geçirmeden müracaat et" diyerek, hatırını hoş ederek köyüne gönderir. Kadın dua ederek paşanın yanından çıkınca, paşa yanında bulunanlara dönerek:

"- Halkın devlet adamına güvenini kırmamak gerekir. Halkın neden canı yanarsa devleti orada arar. Mantık, mevzuat, gibi lafları bir tarafa bırakıp canı yanan kişiyi teselli etmesini bilmelidir. Sonra bizim halkımız saygılıdır. İltifatı ve himmeti suistimal etmez. Bu kadının saati evladına miras bırakacağına inanmayan varsa, işte valilik sandalyesi feragat ediyorum, buyursun otursun."

SIRTLANLAR VADİSİ

.f Anadolu'muz jeopolitik ve jeostratejik konumu, yeraltı

ve yerüstü kaynakları, tarihi ve tabiat güzellikleri, dört mevsimi yaşayan ve yaşatan özellikleri ile ilk çağlardan beri dost ve düşmanın iştahını kabartan, önemli ve önemli olduğu kadar da kutsal bir yurt parçasıdır.

Batı Osmanlı'yı hatta Türkiye'yi Anadolu'ya ayak bastığımız günden beri rahat bırakmamıştır, bırakmayacaktır da. Çünkü biz tam sırtlanlar vadisine çadır kurmuş ve onun üstüne oturmuşuz. Bu hususu II. Abdülhamit hatıralarında ne güzel anlatır:

"Bizi herşeyden fazla felakete iten, büyük devletlerin entrikalarıdır. Bu devletler, tâbiyetimizdeki milletleri, arka arkaya isyana teşvik suretiyle, bizi her sene daha fazla sıkıntıya düşürmektedirler. Her sene, bu uğurda hiç faydasız sarfettiğimiz milyonlarla ne kadar lüzumlu işler yapılabilirdi. Fakat, büyük devletler, geniş teşkilatlı imparatorluğumuzu inşa edecek ne zaman bıraktılar, ne de sükûnet. Gene büyük devletlerin sebebiyle halkımızı ilerletmeye imkân bulamadık. Bütün bunlar bizim zayıf kalmamızın sebebi oldu. Bize de hiç olmazsa on senelik bir sulh tanınsa Japonların o kadar methedilen terakkilerini biz de yapabilirdik. Onlar, Avrupalıların pençelerinden uzak olduklarından, bize nazaran bahtiyardırlar, emniyet içinde yaşamaktadırlar. Maalesef biz, tam Avrupalı sırtlanların geçiş yerine çadırlarımızı kurmuşuz."

Avrupalı bizi kendi başımıza bırakmaz,

108

109

bırakmayacaktır. Yusuf Kamil Paşa nüktedan ve hazır cevap bir devlet adamımızdı. Rus sefiri ignatiyef izinle memleketine giderken, Sadrazam Yusuf Kamil Paşa'ya vedaya gelmişti. Sordu: "Efendimize Rusya'dan ne getireyim?" Paşa güldü:

"- Yeni bir mesele getirmeyinde başka birşey istemem."

110

ALLAH'IN VURDUĞUNA VURMAK FAZİLET DEĞİLDİR

Yıl 1910.Cihan arslanı Osmanlı'nın belinin bükülüp, tırnaklarının sökülmeğe çalışıldığı bir devir Avrupalı emperyalistler, devlet içinde devlet olmuşlardı. En şımarıkları da İngiliz ve Ruslardı. Sefirleri İstanbul'un en güzel yerlerinde oturuyorlar; babalarının tapulu malı gibi iki dudakları arasında çıkacak her kelimeleri de âdeta bir fermanı andırıyordu.

Devlet adamlarımız bir tarafa sinmiş bir mesele çıkarmamak için de büyük bir gayret sarfediyorlardı. Her şeye rağmen demir bilekli, mangal yürekli devlet adamlarımız da elbette yok değildi. Sabık Erzurum Valisi Tahsin Bey, o sıralar Beyoğlu Mutasarrıfı idi. Beyoğlundan büyük dereye telefon hattı çekti; lakin, telefon direklerinden birkaçı Rus sefaretinin önüne rastlamıştı. Bu durumundan rahatsız olduğun söyleyen Rus Sefiri hemen ultiyatı duyar:

"- Ya bu direkler kaldırılır ya..."

Hükümet çaresiz kendi topraklarında bir kaç telefon direğini koruma gücünden bile mahrumdur. Tahsin Bey çağırılır.

Tahsin Bey vakur, eski Paşalara gıpta ettirecek celadette ayakta kükreder:

"- Devlet-i Âliyye birkaç telefon direğini korumaktan aciz ise, kendisini nasıl koruyacaktır."

Bu haklı ve ezik cevap karşısında Tahsin Bey teselli edilir; mesele çıkmaması hususunda Rus sefiri ile görüşülmesi

111

için ikna edilir.

Ta. .jin Bey istemeye istemeye Rus sefaretinin kapısına dayanır. Düşünce!! , üzgün, bezgin, küçülmüş, bitmiş, ayakta zor durmaktadır.

Kapıdaki görevliye maksadını söyleyip sefarete girdiği sırada, Rus sefiri ile merdivende karşılaşılır. Bakışılır.Sefir:

"- Kim bu adam, niçin geldi?"

"- Ekselansları, bu zat Beyoğlu Mutasarrıfı olup, telefon direkleri mevzuunu sizle görüşmeye gelmiştir."

Ekselansları burnu Kafdağı'nda, gözlerinde alaylı bir bakış, dudakları istihza okları yağdıran bir tebessüm içinde:

"- Bir mutasarrıfla görüşmem. Gitsin, sadrazamıyla konuşsun, gerekirse o gelip benden rica etsin"

Tahsin Bey boğazı düğümlenmiş, nefesi çekilmiş ve yerin altına girmiş gibi, kendisinden geçmiştir. Dudaklarından çıkan yüzlerce kelimeyi güçlükle yutup tek kelime fisıldar:

"- Allahım"

Aradan sekiz yıl geçmiş ve 1918 yılında Rusya'da gerçekleştirilen Komünist ihtilali; Beyaz Ruslar'ın ülkelerini terketmesine, çil yavrusu gibi sağa ve sola dağılmasına sebep olmuştur. Bunlardan büyük bir grup da aç ve perişan bir durumda İstanbul'a gelmişti. Hayır sever İstanbulluların yardımlarıyla hayatlarını devam ettirmeye çalışıyorlardı.

Tahsin Bey bu seferde Beyaz Rusların arasında dolaşmaktadır. Niyeti Fransızca bilen bir Beyaz Rus bulup oğluna öğretmen tutmaktır. Birini gözü ısırınca soruşturur. Kendisini vaktiyle Rus sefaretinden hakaretler edip kovan sefir olduğunu öğrenince, yıllar öncesini hatırlar.

Sefir perişandır. Üstündeki elbise, elbise olmaktan çıkıp çaput yamağına dönmüştür. Açlıktan gözlerinin feri gitmiş, yanakları çökmüştür. Alıp evine götürür yedirir, giydirir, cebine de hatırı sayılır miktarda para koyduktan sonra, eski hadiseyi hatırlatacak tek kelime dahi söylemeden geri gönderir.

112

Yıllar sonra Tahsin Bey hadiseyi bir yakınına anlattığında yakını:

"- Yaptıklarını niçin yüzüne vurmadin?" Tahsin Bey'in dudaklarından acı bir tebessüm! "- Allah'ın vurduğuna vurmak fazilet değildir".

113

SELİMİYE'Mİ DÜŞMANA VERMEM

1912 yılının Aralık ayı başları. Serhad kalesi Edirne, aylardan beri Bulgarların muhasarası ve tazyiki altında yaşama mücadelesi veriyordu. Üstelik bazı birliklerle irtibatı da kesilmişti. Sinanımın sonsuza uzanan Selimiyesi mahzun, mevki kumandanı Şükrü Paşa ile birlikte Allah'a yalvarıp, kurtulacakları günleri bekliyorlardı.

"Düşman hatları geçtikten sonra ölürsem kendimi şehid kabul etmiyorum. Beni mezara koymayın. Etimi itler ve kuşlar çeke çeke yesinler. Fakat müdafaa hattımız bozulmadan şehid olursam, kefenim, lifim, sabunum çantamdadır. Beni bu mahale gömeceksiniz ve gelen nesiller üzerime bir abide dikeceklerdir" diyen Şükrü Paşa; Selimiye Camiinin mahzun minarelerine baktı, yumruklarını sıkı. Hıçkırıkla ağlayarak; ona şöyle seslendi:

"- Seni düşmana vermektense canımı veririm, daha iyi. Bu ecdad yadigârı beldeyi verecek alçak düşünemiyorum.

Kanımın son damlasına kadar dayanacağım."

Şükrü Paşa'nın irtibatı kesilen birliklerden birine mühim bir emir göndermesi lâzımdı. Yazılan bu emri götürmek için ser verip sır vermeyen gözüpek biri lâzımdı. Bu da ancak Teğmen Sadık Efendi olabilirdi. Çünkü Sadık Edirneli idi; üstelik yolları diğerlerinden iyi bilirdi. Bütün çocukluğu buralarda geçmişti.

Mülazimisani (Teğmen) Sadık Efendi, görevin tebliği için Şükrü Paşanın huzuruna geldiğinde çakı gibi duruyor

114

gözlerini Paşadan ayırmıyordu. Şükrü Paşa:

"- Oğlum, sana son derece güç bir vazife düşüyor. Sonunda canından olmak da var. Ne dersin?"

"- Ne denir, Paşa Baba, can ne gün içindir? Memleketim uğruna şehid olmak, rütbelerin en büyüğüne ulaşmaktır. Bu şerefi benden esirgemeyiniz."

Teğmen Sadık öleceğini bile bile vazifeye talip oluyor, hatta yalvarıyordu. Bu ne büyük vatan sevgisiydi. Şükrü Paşa'nın gözleri yaşarmıştı. Sadık'ı kucaklayıp alnından öptü ve onu Allah'a emanet etti.

Hava kararınca yola çıkan Sadık Efendinin ertesi gün ölüm haberi geldi. Teğmen Sadık vazifesini başarmış, yüzlerce arkadaşını kurtarmış, fakat geri dönerken yayılım ateşine tutulup şehid olmuştu. Sadık'm ölümü ailesine bildirilmiş, maddi sıkıntıları da giderilmişti.

Birkaç gün sonra posta eri kucağında bir çocuk ile genç bir kadının kumandan Paşa ile konuşmak istediğini haber verdi. Bu gelen kadın Teğmen Sadık Efendinin hanımından başkası değildi. Fakat Şükrü Paşa ile görüşebilecek miydi? Öyle ki sürüp giden kuşatmadan bıkip usanan halk ve özellikle kadınlar hemen hemen her gün karargâha başvuruyorlar, türlü isteklerde bulunuyorlardı. Ancak bunlardan hiç biri kumandanın odasına giremezler, dertlerini karargâh subaylarına söylerdi. Fakat görüşmek isteyen kadın Teğmen Sadık'ın dul zevcesi olunca iş kolaylaştı.

Şükrü Paşa heyecan içinde idi. Odasına giren onaltı onyedi yaşlarında ana olmuş, nurtopu gibi bir çocuk doğurmuş olan şehid Teğmen Sadık'ın ailesini ayakta karşıladı. Kadın yer gösterilmesine rağmen oturmadı. Metin, kararlı idi, ağlamıyordu:

"- Paşa Baba, dedi. Sizi fazla rahatsız etmeyeceğim. Sadık'ım dinim, vatanım için şehid oldu. Ahirette yeniden ona kavuşmak için ölümü bekleyeceğim. Size asıl şunu söylemeye

115

geldim, işte kollarımın arasındaki yavru Sadık'ımın yadigârı. Bunu böyle günler için büyütüyorum. Mahzun olmayınız.

Paşa Baba, Sadık'ım şehid olduysa, oğlu büyüüp vatan müdafaasına koşacaktır. Analar daha ne Sadıklar dünyaya getirir. Sadık'ım da oğlum da, ben de, dinim, vatanım için feda oluruz."

Başka tek kelime etmeden odadan dışarı çıktı. Şükrü Paşa ağlayan gözlerini Selimiye'nin güneş pırlıltısında gümüşlenen kubbelerine çevirdi:

"- Vermem, Selimiye'm vermem" diye iç çekti. "Sadıklar, Sadıkların oğulları, kadınları yaşadığı müddetçe varsın dünya üstüme yığılsın, seni yine de vermem..."

116

SEN TÜRK'Ü TANIYAMAMIŞSIN

Almanların ihtirasları uğruna kendisini bir anda ilk Dünya savaşının ortasında bulan Türkiye; 7 cephede, 7 Düvel'e karşı destanlar yaratan Mehmetçik, Basra'dan işgale başlamış İngiliz birliklerini Irak'ta yakalar. Çetin muharebelerden sonra General Tovvnshend'in de bulunduğu orduyu Kut'a çevirir. Düşmanın kaçacak yeri kalmamıştır; direnir. Ancak Enver Paşa'nın amcası Halil Paşa'nın kumanda ettiği Türk ordusuna karşı dayanamayacağı bellidir.

Vaziyetin vehametini öğrenen İngiliz Genelkurmayı Arabistan'da olan İngiliz Ajanı Lavvrence'i, bir kasa altınla Kut'a gönderir.

Lavvrence (Lavrens), Halil Paşa ile yalnız başına görüşmek istediğini, Türk ordugâhına iletir. Kale ile siperlerin orta yerinde buluşurlar. Lavvrence, terkisine yüklediği kasayı Halil Paşa'nın atının ayaklarına atar. Altınlar çil çil kuma dökülür.

"- Bizim buradan çıkmamızı sağla yeter." Kendisine rüşvet teklif edilen Halil Paşa, güler; "- Yazık. Sen Türk'ü tanıyamamışsın" diyerek atının başını çevirir, altınları ezip, karargâhına döner.

Kut düşer. General Tovvnshend, esirimiz olarak Büyükkada'ya yollarır. Halil Paşa, o mert, gönlü vatan ve millet sevgisi ile dolu, ruhu yıkanmış kahraman adam ise tarihimize "Kut Kahramanı" olarak geçer.

117

KAÇ HURİ İLE EVLENDİN

Çanakkale madde ile mânânın, Hilâl ile Salib'in çarpıştığı süngünün gururu önünde çeliğin gururunun diz çöküp kırıldığı yerdir.

Çanakkale nice Tuvana yiğitlerin vatani ırzı ve namusu için toprağa düştüğü, "Hata Adam" olarak nitelendirilen bir milletin "Allah Allah" deyip doğrulduğu yerdir.

Çanakkale, Nusret mayın gemisinin süvarisi Nazmi Kaptan'ın, şehadet şerbetini içen Hakkı Kaptan'ın, 270 kg'lık mermileri sırtında taşıyan Edremit'in Çamlık Köyünden Mehmet oğlu Seyit'in, Rumeli Mecidiyesi'nde takımı ile şehit düşen Yahya Çavuş'un ve daha nicelerinin destanıdır.

Çanakkale, Türk milletinin gönlüne "Anafartalar Kahraman"ı olarak taht kuran; ölüme meydan okuyan, kazandığı zafer ile Türk milletinin, Türkiye Cumhuriyeti'nin temellerini atan "Asırüstü Deha" Mustafa Kemal'in, "Yedi DüveT'e ders verdiği yerdir.

Çanakkale canlarını ve kanlarını hiç çekinmeden sebi gibi akıtan kefensiz kahramanlara devletinden önce türbesini yapan, bu muhteşem türbeye türbedar olarak da "Yedi Kandilli Süreyya"yı uzatarak nurlandıran vatanımızın gülü, istikbâlimizin bülbülü, Mehmet Akif'in zirvelediği yerdir.

Çanakkale şeref ve haysiyetini, kendi şeref ve haysiyeti, bayrağı "kız kardeşinin gelinliği, şehidinin son örtüsü", vatani anası kadar aziz bilen çiftini, çubuğunu, kıratını namusunu çiğnetmemek için koşan "Demir çemberi imanlı göğsünde

118

parçalayan" Yüce Yaratıcı'nın neferi Mehmedim'in destan içinde destanıdır.

Dünyada başka hiçbir millet yoktur ki ufacak bir kara parçası uğruna bu kadar şehit versin. Dünyada hiçbir ana baba yoktur ki Türk ana babası gibi evladını savaşa türkülerle göndersin. Hiçbir asker Mehmedim gibi vatanına bağlı olsun. Çanakkale savaşları Türk harp tarihinde sadece altın bir sayfa olarak yer almamış, dünya tarihinin bir dönüm noktası olmuştur. 25 Nisan sabahı başlayan savaş 1915 Temmuz ayının başına kadar devam etmiş; bu geçen zaman içinde düşman 40 bine yakın zayıat vermişti. Bizim zayıyatımız da onlardan aşağı değildi.

Her komutanın olduğu gibi, Alman subayı Veber Paşa'nın yanında da bir kaç tane posta eri bulunuyordu. Ahmet de bunlardan biri idi. Ahmet askere gelirken hayatı mânâlanmış, müşkülli çözülmüş, yüreği ferahlamış bir kuş kadar hafifti. İçindeki savaşma arzusu yatağına sığmayan bir nehir gibi akıyordu.

Aşk ve iman denizinde eriyerek ruhu maddesine dar gelen Ahmet 29 Haziran 1915 sabahı bir başka şevk, bir başka duygu ile uyanarak Veber Paşa'nın karşısına dikilmiş:

"- Ben savaşmak istiyorum. Arkadaşlarımın arasında şehit olmak istiyorum" diyebilmişti. Şaşkınlığı geçen Veber Paşa:

"- Ahmet, şehitlik ölmek değil midir? Niçin ölmek istiyorsun?" demesi üzerine Ahmet:

"- Paşam, ben fakir bir ailenin çocuğuyum. Anamın parası yok, geçimde güçlük çekiyoruz. Savaştan sonra evlenmem gerekecek, ama neyle evleneyim? içim Allah sevgisiyle dolu, buraya gelirken Allah rızası için maddi dünyamı satıp cennete girmek için savaşa geldim. Cennet benim mekânım olacak, orada iri gözlü huriler beni bekliyor. Bu savaş, bu duygularımın sebebi değil midir Paşam?" dedi.

119

Ahmet'in bu istek ve yakarışı karşısında Veber Paşa şaşkınlık geçiriyor. Fakat içinden hayır diyemiyordu. Ahmet'in isteği olmuş, savaş izni çıkmıştı. Sevincinden yerinde duramayan Ahmet, savaşların içine karıştı. Gün akşama dönünceye kadar kan, ve barut kokuları içinde savaştı, savaştı durdu...

Ahmet, iki üç gün ortalıkta görünmedi. Çünkü, arzusu olmuş, cennet kapısının eşiğinde; alnından yediği bir kurşunla yerde cansız, huzur ve rahat içinde yatıyordu. Durumu, Veber Paşa'ya bildirdiler. Paşa Ahmet'in yanına geldi. Yüzüne baktı ve gülümsedi:

"- Acaba, şimdi kaç huri ile evlendin, bunu merak ediyorum" dedi. O anda Paşa'nın sesini duymuşcasına cansız bir halde yerde yatmakta olan şehit Ahmet'in sağ kolu yukarıya kalktı ve parmakları ile iki işaretini gösterdikten sonra, kol, yavaşça üzerine kondu.

Olay dehşetti. Alman Generali Veber Paşa'nın benliği altüst olmuş, batıl inancı sarsılmıştı. Olaydan sonra tam üç gece uyuyamadı. Gözlerinin önüne daima Ahmet geliyordu.

Her oluşun bir sebebi vardır. Yeryüzünde sebepsiz hiçbir oluş yoktur. Kalp gözü mühürlü olanlar bunu anlayamazlar. 120

MEHMETÇİK FAZİLETTİR

Osmanlı Devleti âdeti bir macera uğruna Birinci Dünya Savaşı'na katılınca, İtilaf devletleri için boğazlar meselesi birinci planda önem kazandı. Boğazları kolaylıkla açacaklarını sanan Fransız ve İngilizler Türklerin kahramanlığını ve iman gücünü hesaba katmamışlardı. Geldikleri gibi geri döndüler. Ama İngilizler ikiyüz beşbin, Fransızlar kırkyedi bin zayıat verdiler. Türklerin zayıatı ise, şehit yaralı ve hasta olmak üzere ikiyüzelliiki bine ulaştı.

Kahramanca savaşan Türk askeri düşmanlarını bile kendine hayran bıraktı. Bu savaşta bir kolu ile ayağını kaybeden Fransız generalinin anlattıkları bunun en güzel örneklerindendir.

General yurduna döndüğünde genarelden savaş anılarını anlatmasını talep ettiler. Söze; "Fransızlar böyle mert bir milletle savaşmışlar için daima iftihar edebilirler" cümlesiyle başlaması üzerine bir gazetecinin daha ziyade milliyetçilik etkisi altında sorduğu: "Neden iftihar edebilirmişiz?" sorusuna o, dünya savaş ve insanlık tarihine altın harflerle yazılacak vasıfta manidar bir menkıbeyle cevap vermişti:

"Çünkü, Türkler tam bir erkek gibi doğuşuyor ve savaş şartlarına riayet ediyorlar. Hiç unutmam, savaş sahasında doğuş bitmişti. Yaralı ve ölülerin arasında dolaşıyorduk. Az evvel aynı topraklar üzerinde Fransızlarla Türkler süngü süngüye gelip, her iki taraf da zayıat vermişti. Bu sırada gördüğüm bir sahneyi ömrüm boyunca unutmayacağım. Yerde bir Fransız 121

askeri yatıyordu, onun yanı başında da bir Türk askeri vardı. Dikkat ettik, Türk askeri kendi gömleğini yırtmış, Fransız askerinin yaralarını sarıyor, kanlarını temizliyordu. Tercüman vasıtasıyla aramızda şu konuşma geçti:

"Niçin, öldürmek istediğin düşmanına yardım ediyorsun?"

Mecalsiz bir halde bulunan Türk askeri cevap verdi:"Bu yaralanınca cebinden yaşlı bir kadın resmi çıkardı. Bir şeyler söyledi. Dilinden anlamıyorum ama, herhalde annesi olacak. Demek ki, onun bekleyeni vardı. Benim ise kimsem yok. Ölse ne çıkar? Onun için istedim ki, o kurtulup anasının yanına gitsin..."

Bu asil duygu üzerine hümgür hümgür ağlamaya başladığımda, emir subayım Türk askerinin ceketinin yakasını açtı. O anda gördüğüm manzaranın yanaklarımdan sızan yaşlarımı dondurduğunu hissettim. Türk askerlerinin göğsünde, bizimkinden çok ağır bir süngü yarası vardı ve bu yaraya bir avuç ot tıkamış, kanamasına mani olmak istemişti. Az sonra ikisi birden öldüler.

İşte, kendi temiz gömleğinden yırttığı bezlerle, kendi yarasından vazgeçip düşmanın yarasını saran böyle kahraman bir milletle doğuştüğümüz için daima iftihar edebiliriz efendiler..." 122

RAHATLIKLA ÖLÜYORUM

Uğursuz Mondros Antlaşması'ndan sonra galip devletler, daha antlaşmanın mürekkebi kurumadan Türk yurdunu işgal etmenin yarışına girdiler.

"Ezelden beri hür yaşamış ve hür yaşayacak" olan Türk milleti, harbin getirdiği yoksulluk, yorgunluk ve acılara rağmen, hemen direnişe geçti. İrzını ve namusunu çiğnemek isteyen Yedi Düvel'e karşı yediden yetmişe silaha sarıldı. Mehmed'im cepheden cepheye bir kuş gibi uçuyor, canını ve kanını vatan ve milleti uğrunda sebil gibi akıyordu.

Niğde eğitim yerine yeni kur'a erleri gelmişti. Bunların arasında 17-18 yaşlarında, zayıf, Fahri isminde bir asker de vardı. Talim yerine gelenler 2-3 ay talim gördükten sonra cepheye gönderilirdi. Yeni gelenlere silah verilmiş ve talim başlamıştı. Bir gün talim esnasında Fahri, komutanı Yüzbaşı Fahri Bey'in odasına girerek:

"- Yüzbaşım, ben burada talim yapmayacağım" dedi. Fahri Bey'in herkesin savaşmak istediği bu zamanda, Fahri'nin bu şekilde konuşması canını sıktı. Öfkesinden kıpkırmızı oldu. Fahri'yi dövmek için üzerine yürüdü. Fahri ilave etti:

"- Efendim sözümü bitireyim de sonra beni dövünüz" dedi.

"- Daha ne söylüyorsun? Senin ruhunda millet ve memleket sevgisi yok mu? Herkesin memleketi koruması için can attığı böyle bir zamanda senin " ben eğitim yapmam" demem küstahlıktan başka birşey değildir?" 123

"- Efendim sözümü yanlış anlıyor ve beni incitiyorsunuz..."

"- Peki, ne demek istiyorsun, söyle bakalım?"

"-Yüzbaşım, düşmanın Afyon'a yaklaştığını duyuyoruz. Ben burada üç ay eğitim görüp vakit geçiremem. Hem yüzbaşım ben hastayım. Üç ay, ya yaşarım, ya yaşayamam. Ölmeden memleketimi elimizden almak isteyen düşmanlardan birkaç tanesini öldürmeliyim. Onun için beni burada bekletmeden hemen cepheye sevkediniz. Size yalvarırım yüzbaşım."

Yüzbaşı Fahri Bey, hasta Fahri'nin hakikaten küçük ve zayıf vücuduna sığmayan engin bir ruha sahip olduğunu anladı. Ondaki ruh yüceliğine hayran oldu.

"- İyi amma Fahri oğlum, dedi. Her şeyin olduğu gibi askerliğin de bir yolu ve yordamı vardır. Bunları öğrenmeden cepheye koşmak faydadan ziyade zarar getirir. Onun için burada bir müddet kalıp, bunları öğrenmeniz gerekir. Hem seni bir muayene ve tedavi ettireyim. Nasıl, anlaştık değil mi?" Fahri başını kadirip:

"- Yüzbaşım, ben anama söz verdim, yemin ettim, ant içtim. Ölmeden birkaç düşman öldürmezsem gözlerim açık gider. Muayeneyi falan bırak da bana iyilik etmek istiyorsan beni bir an önce cepheye gönder" dedi. Yüzbaşı Fahri Bey bir karar veremedi; düşünüyem diyerek Fahri'yi gönderdi. Fahri yüzbaşını kandıramayınca doğru ahçıbaşı Ahmet Ağa'nın yanına giderek ona yalvarıp, yakardı. Çırak olarak yanına almasını istedi. Ertesi gün eğitim görmüş askerlerle, Ahmet Ağa da cepheye gidecekti. Ahmet Ağa veda için yüzbaşının yanına geldi. Vedalaştıktan sonra:

"-Yüzbaşım dedi. Yeni kur'a askerleri arasında Fahri adlı zayıf ve çelimsiz bir çocuk var. Bana "Ahmet Ağa, görüyorsun silah taşıyacak halim yok. Beni yanına çırak al da

124

savaşan askerlerimizin yemeğine yardım edeyim. Hiç olmazsa böylece vatanıma olan borcumu ödemiş olurum" diye yalvardı, izin verirsiniz onu yanıma alayım"

Yüzbaşının hal çaresini yine Fahri bulmuştu. Yüzbaşı gülümseyerek "peki" dedi.

Fahri Afyon cephesine geleli bir ay kadar olmuştu. Ahmet Ağa'ya askerlerin karavanasına yardım ediyordu. Savaşan dönen askerlerle konuşuyor, günlük olayları takip ediyordu. Fahri kiminle konuştu ise hepsinden düşmanın, yeri bir türlü keşfedilemeyen gizli bir bataryasından, gizli bataryanın yerini bulmak için gönderilen keşif kollarının ve fedailerin geri dönmediklerinden, halbuki bu bataryanın bizim kuvvetlere çok kayıp verdiğinden bahsedildiğini duydu. Fahri bu havadisi duydukça canı sıkılıyor, içi içine sığmıyordu.

Yine bir gece bir onbaşı ile iki erden meydana gelen bir fedai gurubu daha yola çıktı. Onlar daha ordugâhtan on metre kadar uzaklaşmışlardı ki Fahri de et bıçağını alıp fedailerin arkasına düştü. Bir yerde fedailer birbirinden ayrıldılar. Fahri, bunlardan birinin arkasına düştü. Biraz sonra Fahri bu olayı bir çalının arkasına sinerek seyretti. Düşman askerinin uzaklaştığını anlayan Fahri, şehit olan askerın yanına geldi, onun silahını ve iki el bombasını aldı. Bazen yürüyerek, bazan sürünerek yoluna devam etti. Şafak sökmeye ve ortalık ağarmaya başlamıştı. Biraz dinlenmek ve etrafı gözetlemek için önüne rastlayan bir çukura girdi. Üzerinde kuru otlar yığıldı. Fakat Fahri henüz ot yığınının altına girmiş, etrafı gözetmeye başlamıştı ki, yüz metre kadar ilerisinde düşman askerlerinin acele acele gidip geldiklerini, sandığa benzer bir şeyler yığmaya çalıştıklarını sezdi. Acaba keşfedilmemesi istenen gizli batarya burada mı idi. Fahri hislerinde yanılmadı. Sürünerek biraz daha yaklaşıncaya, ağaç dalları ile örtülü on kadar top namlusunun dışarıya doğru boyunlarını uzatmış olduklarını gördü. Gizli bataryanın bu olduğuna karar verdi.

125

Artık vakit geçirmekte mana yoktu. Yanındaki el bombalarından birini namluların sağına, ötekini soluna doğru birbiri arkasına fırlattı. Bir anda müthiş bir infilak ile beraber; çelik, kol ve bacak parçalarının havaya uçtuğunu gördü. Oradan uzaklaşmak için geldiği tarafa doğru kaçmaya başladı. Bir tepeden geçip bir dereye indi. Fakat daha fazla koşamadı. Dalağı şişmekle kalmamış, eli kıpkırmızı kan olmuştu. Fahri bombaları fırlatırken askerlik kaidelerine uymamış, yere yatmamıştı. Bir şaraplen parçası karnını parçalamıştı. Soğukkanlılığını, muhafaza ederek biraz daha yürümek istedi. Fakat iki adım daha atabildi. Yüz üstü yere düştü.

O gece fedai olarak çıkan Halil Onbaşı, bataryanın yerini bulamamakla beraber patlamayı duymuş ve Fahri'yi de kaçarken görmüştü. Kendi arkadaşlarından biri zannederek koştu. Fahri yere düştükten sonra ona yetişti. Hemem kaldırmak ve sırtına yükleyip götürmek istedi. Fahri:

"- Hemşerim, görüyorsun ki yaralıyım. Beni bırak sen kendini kurtarmaya bak" dedi. Fahri'nin dermansız olmasından bir kaç dakikalık ömrü kaldığı anlaşılıyordu.

"- Hemşerim kağıdın var mı?"

"- Yok hemşerim. Mendilim var."

"- Ver onu" Fahri beyaz mendilin üzerine, yarasından akan kanlara parmağını batırarak:

"- Yüzbaşım verdiğim sözü bugün yerine getirdim. Müsterih olarak ölüyorum. Allah sizi ve milletimizi korusun." diye yazarak Halil Onbaşı'ya verdi.

"- Hemşerim bunu Niğde talim yerindeki Yüzbaşı Fahri Bey'e gönder. Sen de hakkını helal et." diyebilirdi.

Kahraman Fahri'nin mezarı bugün Afyon'un bir saat kadar uzağındadır. Etrafı beyaz bir mermer ile çevrilmiştir.

126

CESEDİMİ ÇİĞNEMEDEN GEÇEMEZSİNİZ

Vatan hakiki kahramanların omuzlarında yükselir. Kahramanları da büyük milletler çıkarır. Kahramanı olmayan bir milletin tarihi olsa da bataklık bir göl gibidir.

Türk'ün tarihi baştan başa kahramanlar tarihidir. Aylarca Fransızları Antep'e sokmayan Şahin Bey de şanlı tarihimizin otağında yetişip, pişen, ve ölüme gülerek giden şehit kahraman lan m ızdand ır.

Asıl ismi Mehmed Said olan Antepli Şahin Birinci Dünya Savaşı'na yedek subay olarak katılarak Yemen cephesinde savaşmış, yararlıklar göstermişti. 1918'e kadar bütün Arap cephelerinde savaştı. Mondros ateşkes antlaşmasından sonra da, Antep ve yörelerine giren Fransızlara karşı Kuvay-ı Milliye (Milli Kuvvetler) teşkilatını kurma görevini aldı. Bölgede düşmana karşı direnen küçük toplulukları bir merkezde ve kendi kumandasında birleştirdi. Antep-Kilis yolunu tutarak düşmanın geçişini engelledi. Bu yolda, bir defasında 150 arabalık bir Fransız konvoyunu Kızılburun'da pusuya düşürdü. Böylece şehirdeki Fransız Garnizonu açık tehlikesiyle karşı karşıya kaldı.

Fransız askerlerini ve emirlerindeki Ermenileri beslemek için Kilis-Antep yolunu mutlaka açmalı idiler. Fransız Albay kumandasında üç tabur piyade, iki bölük süvari, bir topçu bataryası ile yüklenen 400 nakliye arabası ile yola çıktılar.

Şahin Bey Fransızların bu kuvvetlerle harekete geçtiğini

127

öğrenince tekrar pusu kurdu. Sivillerden topladığı adamlar azdı ve silah olarak piyade tüfeğinden başka birşeyleri de yoktu. Onun için oynak bir strateji uygulayarak çarpışa çarpışa gen çekildi ve düşmana ağır kayıplar verdirdi. Şahin Bey'e

Karayılan, Boynooğlu Memiş gibi ünlü çeteler de yardım ediyordu, ama ateş gücü fazla olan Fransızlar karşısında geri çekilmek zorunda kalmışlardı. Şahin Beye de çekilmesini söylediler, fakat o tek başına Elmalı Köprüsünü tuttu; bir kaç mermisi kalmıştı. Fransız çavuşu bağıırıyordu;

"-Tek başına bizimle savaşamazsın, teslim ol."

Gür sesiyle cevap verdi Şahin:

"- Bre kafir, bilmez misin ki can sağ iken yurt verilmez düşmana. Cesedimi çiğnemedenden geçemezsin..."

Böyle dedi ve son kurşununu da harcadıktan sonra şehit oldu. arkasından ağıtlar yakılıp, destanlar söylenen Şahin Bey henüz 30 yaşında idi.

Fransızlar Şahin'in cesedini çiğnediler, ama onun ateşlediği Kuvay-ı Milliye ruhunun önünde duramadılar.

Şahin Beyler'e şükranlar, minnetler. Onlar var olduğu için bugün de, yarın da varız.

128

FAYDALANILAN ESERLER

1- Anmed bin Mahmud, Selçuknâme (Hazırlav. Erdoğan Mercii), 1001 Temel Eser, No: 111, İstanbul 1977.

2- Cemal Kutay, Bilinmeyen Tarihimiz, C. III, İstanbul 1974.

3- Diyanet Dergisi, Alpaslan Özel Sayı, Temmuz-Agustos 1971.

4- İhsan Kızıloprak, Devlerin Mirası, İstanbul 1973.

5-1. Hami Danişmend, Tarihi Hakikatler, C. I-II, İstanbul 1 979.

6- Mehmet Doğan, Türk'ün Güç Kaynağı, Ankara 1977.

7- Mehmet Cençcan, Çanakkale Savaşlarından Menkıbeler, Ankara 1990.

8-Mim Kemal Öke, "Tarihin Süzgecinden", Türkiye Gazetesi, 1990-1991.

9- Muammer Yılmaz, Tarihten İnciler, Kayseri 1980.

10- Muammer Yılmaz, "Ahmet Vefik Paşa", Türk Dünyası Araştırmaları, Sayı:66, Haziran 1990.

11- Muzaffer Taşyürek, Bir Demet Tarih, İstanbul 1980.

12- Neşri Tarihi (Hazırlayan: M. Altay Köymen). C, I, Ankara 1983.

13- Niyazi Birinci, Tarihimi/den Altın Sayfalar, İstanbul 1 982.

14- Niyazi Birinci, Tarihin Şeref Levhaları, İstanbul 1983.

15- Nizam-ül-Mülk, Siyasetname (Hazırlayan: M. Altay Köymen), Ankara 1982.

16- Süheyl'i (Ahmed bin Hemdem), Türk ve İslam Tarihinden (Hazırlayan: Şemsettin Kutlu', 1001 Temel Eser, No. 83, İstanbul tarihsiz.) 17- Tahsin Ünal, Osmanlılarda Fazilet Mücadelesi, İstanbul

197:

129

18- Tahsin Ünal, Şehitler ve Gaziler, Ankara 1 987.

19- Tercüman Büyük Türk Zaferleri Ansiklopedisi, İstanbul (tarihsiz).

20- Tercüman Gençlik Yayınları Padişahlar Ansiklopedisi, C. I-II, İstanbul (tarihsiz).

21- Türkiye Osmanlı Tarihi Ansiklopedisi, C. I-IV, İstanbul 1989.

22-Vecdi Bütün, Nasıl Öldüler?, İstanbul 1964.

23- Yılmaz Öztuna, Resimlerle 93 Harbi (1877-1878) Türk - Rus Savaşı, İstanbul 1969.

24-YılmazÖztuna, Türk Tarihinden Yapraklar, İstanbul 1969.

130

isteme Adresi:

Geçit Yayınevi

Tel:(0 352) - 222 64 25 - 222 44 77

istasyon Cad. Fazlıoğlu Kitapçılar

Çarşısı Nu: 1-2-3 KAYSERİ

1 arih milletlerin aynasıdır, hafızasıdır. Yüzü gülmeyen asık suratlı ihtiyar değil; kışanları güldürürken ağlatan ' ağlatırken düşündüren ak sakallı ve mır yüzlü bir Pirdir' lanhimiz "şeref levhaları" yanında, "İbret Levhaları"Vla da doludur. Önemli olan bu levhalardan payımıza düşeni almak,

yolumuzu çizmek, utkumuzu genişletmektir Dünyü olmayanın yanında olmaz. Bıgünü bilinenin, yarmı bulmanın yolu dünü öğrenmekten geçer. Muhteşem mazimiz tarihimizin altın sayfalarında yatmaktadır

Bizde Tarihimizden Altın Damlalar" adlı eserimizle

bu nielaliir dolu mazimizden birkaç damla alarak 7'den 70'c

biraz olsun susuzluğumuzu gidermenin yanında, "Altın Neslin"

kanların, korlastırarak, onlara kendini aşıp, ataları gibi dünyayı

bişeg!, yüreği, ihni ve fazileti ile kucalamaya çağırdım " "